EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

التعليق على رفع الأساطين

Al-Taʿlīq ʿalā risālat Rafʿ al-asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn

Comentariu la tratatul despre legăturile cu conducătorii

Al-Shawkānī · Ibn ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn ʿAlī al-Shawkānī
Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Comentariu la tratatul despre legăturile cu conducătorii

Tratat de Al-Shawkānī, cu explicațiile lui Ibn ʿUthaymīn

التعليق على رسالة رفع الأساطين في حكم الاتصال بالسلاطين

Al-Taʿlīq ʿalā risālat Rafʿ al-asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: التعليق على رسالة رفع الأساطين في حكم الاتصال بالسلاطين
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Textul arab al citatelor coranice: Tanzil Project (https://tanzil.net), Uthmani 1.1, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: Al-Taʿlīq ʿalā risālat Rafʿ al-asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn, seria 126 a edițiilor Muʾassasat al-Shaykh Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn al-Khayriyya, Madār al-Waṭan, ediția I, 1430 H.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

1 Cuvânt înainte 1
2 Tratatul lui Al-Shawkānī și comentariul lui Ibn ʿUthaymīn 3
Cererea bunurilor și primirea lor 3
Funcțiile religioase și răspunderea lor 12
Nedreptatea și legăturile cu cei care o săvârșesc 15
Două categorii de oameni 20
Felurile legăturilor cu conducătorii 24
Vistieria și remunerația funcțiilor 33
Critica respingerii oricărei legături cu autoritatea 38
Răspunderea învățatului și aparențele 44
Păstrarea onoarei și sinceritatea mustrării 51
Învățătură: poruncirea binelui și oprirea răului 54
Glosar 62
Bibliografie 64
Indice 65

1 Cuvânt înainte

بسم الله الرحمن الرحيم

În Numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Toată lauda Îi aparţine lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul şi iertarea şi căutăm adăpost la Allah de răul propriilor suflete şi al faptelor noastre. Pe cel pe care Allah îl călăuzeşte nimeni nu îl poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu îl poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, şi mărturisesc că Muḥammad este robul şi Trimisul Său. Allah l-a trimis cu călăuzirea şi religia adevărului. El a transmis mesajul, a împlinit ceea ce îi fusese încredinţat, a povăţuit comunitatea şi s-a străduit pentru Allah aşa cum se cuvine, până când i-a venit moartea. Binecuvântările şi pacea lui Allah fie asupra lui, asupra familiei sale, asupra tuturor companionilor săi şi asupra celor care îi urmează în bine până în Ziua Judecăţii.

Acestea fiind spuse, printre lecţiile de ştiinţă bogate în învăţăminte, îndemnuri şi îndrumări educative, pe care le ţinea ilustrul nostru şeic, marele învăţat Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, Allah Preaînaltul să aibă milă de el, în moscheea sa din oraşul ʿUnayzah, se numără acest valoros comentariu concis. L-a prezentat în cercul său de studiu în anul 1417 H, asupra tratatului *„Rafʿ al-Asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn”* al marelui învăţat şi jurist mujtahid Muḥammad ibn ʿAlī ibn Muḥammad ibn ʿAbd Allāh al-Shawkānī,[1] decedat în anul 1250 H. Allah să îl cuprindă cu îndurarea şi mulţumirea Sa nemărginite, să îl aşeze în

1 Jurist mujtahid, unul dintre marii învăţaţi ai Yemenului, din Ṣanʿāʾ. S-a născut în anul 1173 H în Hijrat Shawkān, din ţinutul Khawlān, Yemen. A preluat funcţia de judecător în Ṣanʿāʾ în anul 1229 H şi a murit fiind judecător acolo. Are multe lucrări cunoscute. Pentru biografia sa, a se vedea

întinsele Sale Grădini și să îl răsplătească cu bine pentru slujirea Islamului și a musulmanilor.

Pentru punerea în aplicare a regulilor și îndrumărilor stabilite de ilustrul nostru șeic Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, Allah Preaînaltul să aibă milă de el, cu privire la publicarea moștenirii sale de știință, Fundația caritabilă a Șeicului Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn i-a încredințat șeicului Yazīd ibn Muḥammad al-Māḍī, Allah să îl răsplătească, pregătirea acestui comentariu pentru tipărire și publicare. Allah să îl răsplătească cu bine.

Îl rugăm pe Allah Preaînaltul să facă această lucrare sinceră, numai pentru Fața Sa cea Nobilă, și folositoare robilor Săi, iar șeicului nostru să îi înscrie răsplată din belșug. El aude și răspunde.

Allah să îl binecuvânteze, să îi dăruiască pace și să îl acopere cu binecuvântări pe robul și Trimisul Său, Profetul nostru Muḥammad, precum și pe familia sa, toți companionii săi și pe cei care îi urmează în bine până în Ziua Judecății.

Comisia științifică a Fundației caritabile a Șeicului Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

22 Rabīʿ al-Ākhir 1430 H

Al-Aʿlām de Al-Ziriklī (6/298), Al-Badr al-ṭāliʿ (2/214–225) și Nayl al-waṭar (1/3), apoi (2/297).

2 Tratatul lui Al-Shawkānī și comentariul lui Ibn ʿUthaymīn

Cererea bunurilor și primirea lor

Marele învățat și jurist mujtahid Muḥammad ibn ʿAlī ibn Muḥammad al-Shawkānī, Allah Preaînaltul să aibă milă de el, a spus:

بسم الله الرحمن الرحيم

În Numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Toată lauda Îi aparține lui Allah, Stăpânul lumilor. Binecuvântarea și pacea fie asupra celui mai de seamă dintre trimiși, asupra familiei sale curate și asupra nobililor săi companioni.

Să știi că mulți dintre cei cu o înțelegere mărginită cred că omul care caută cele necesare pentru a trăi fără să depindă de alții, el și cei aflați în grija sa, și recurge la mijloacele prin care le poate dobândi, se abate de la calea celor drepți, se împotrivește călăuzirii trimișilor și se îndepărtează de calea celor detașați de lume.

Aceasta este o mare închipuire greșită și o mare neștiință. Întâiul dintre profeți, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a căutat acestea și I-a cerut Stăpânului său îndestularea. După cum se află în cele două Ṣaḥīḥ-uri și în alte lucrări, el spunea:

اللهم إني أسألك الهدى والتقى والعفاف والغنى

Allah, Îți cer călăuzire, evlavie, castitate și îndestulare![2]
Muslim, 2721

Hadithurile despre aceasta sunt foarte multe. Allah Preaslăvitul i-a arătat binefacerea îndestulării, spunând:

﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغۡنَىٰ﴾

Nu te-a găsit sărac și te-a îndestulat?
Coran 93:8

وثبت في الصحيحين وغيرهما أنه دعا لخادمه أنس بالغنى

S-a stabilit în cele două Ṣaḥīḥ-uri și în alte lucrări că s-a rugat pentru îndestularea slujitorului său Anas.[3]
Al-Bukhārī, 6378; Muslim, 2481

2 Relatat de Muslim, Cartea pomenirii și a invocării, capitolul despre cererea adăpostirii de răul celor săvârșite, nr. 2721.

3 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea invocărilor, capitolul despre invocarea pentru avere multă, însoțită de binecuvântare, nr. 6378, și de Muslim, Cartea meritelor companionilor, capitolul despre unele merite ale lui Anas ibn Mālik, Allah să fie mulțumit de el, nr. 2481.

S-a stabilit în cele două Ṣaḥīḥ-uri că a spus:

اللهم إني أعوذ بك من الجوع فإنه بئس الضجيع

Allah, caut adăpost la Tine de foame, căci ea este un rău însoțitor de culcuș![4]

Abū Dāwūd, 1547; Al-Nasāʾī, 5468; Ibn Mājah, 3354

Și a spus:

حبب إلي الطيب والنساء وجعلت قرة عيني الصلاة

Mi-au fost făcute iubite parfumul și femeile, iar rugăciunea a fost făcută bucuria ochilor mei.[5]

Aḥmad, 12644; Al-Nasāʾī, 3939

Acesta este un hadith autentic. S-a stabilit în Ṣaḥīḥ că Profetul — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — i-a spus lui ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el:

ما جاءك من هذا المال وأنت غير مشرف ولا سائل فخذه وما لا فلا تتبعه نفسك

Ia ceea ce îți vine din acești bani fără să îi râvnești și fără să îi ceri. Iar spre ceea ce nu îți vine astfel să nu îți lași sufletul să năzuiască.[6]

Al-Bukhārī, 1473; Muslim, 1045

4 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea rugăciunii, capitolul despre cererea adăpostirii, nr. 1547; de Al-Nasāʾī, Cartea cererii adăpostirii, capitolul despre cererea adăpostirii de foame, nr. 5468; și de Ibn Mājah, Cartea alimentelor, capitolul despre cererea adăpostirii de foame, nr. 3354.

5 Relatat de Aḥmad, nr. 12644, și de Al-Nasāʾī, Cartea purtării cu femeile, capitolul despre iubirea față de femei, nr. 3939.

6 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea zakāt-ului, capitolul despre cel căruia Allah îi dă ceva fără ca el să ceară, nr. 1473; și de Muslim, Cartea zakāt-ului, capitolul despre permisiunea de a lua pentru cel căruia i se dă fără să ceară, nr. 1045.

În hadithuri autentice s-a stabilit că a fost interzis să se ceară, în afară de cererea adresată conducătorului. Din aceasta face parte și ceea ce Allah Preaslăvitul și Preaînaltul a relatat despre Moise, pacea fie asupra lui, că a spus:

﴿رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾

Stăpâne al meu, sunt sărac și am nevoie de orice bine pe care mi-l vei trimite!
Coran 28:24

Comentariul șeicului Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, Allah să aibă milă de el: Toată lauda Îi aparține lui Allah, Stăpânul lumilor. Binecuvântarea și pacea fie asupra celui mai nobil dintre profeți și trimiși, Profetul nostru Muḥammad, asupra familiei sale, asupra tuturor companionilor săi și asupra celor care îi urmează în bine până în Ziua Judecății. Acesta este un tawassul al lui Moise, binecuvântarea și pacea fie asupra lui, prin propria sa stare. Prin cuvintele sale:

﴿رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾

Stăpâne al meu, sunt sărac și am nevoie de orice bine pe care mi-l vei trimite!
Coran 28:24

El Îi înfățișează lui Allah starea sa, iar plângerea cuprinde și cererea. Aceasta este una dintre formele de tawassul: omul Îl imploră pe Allah pomenindu-și nevoia și spune: „اللهم إني فقير" — *„Allah, eu sunt sărac"*, „اللهم إني مريض" — *„Allah, eu sunt bolnav"*, „اللهم إني كذا" — *„Allah, eu mă aflu în cutare stare"*. Își pomenește starea care are nevoie de vindecare.

Tot astfel, Allah Preaslăvitul a relatat că Iosif, pacea fie asupra lui, i-a spus demnitarului Egiptului:

﴿ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِ﴾

Pune-mă peste vistieriile țării!

Coran 12:55

وقال أيوب عليه السلام لما رأى جرادا من ذهب تسقط عنده فجعل يلتقطها فقال الله عز وجل

Iar Iov, pacea fie asupra lui, când a văzut lăcuste de aur căzând lângă el, a început să le adune. Allah, Cel Atotputernic și Măreț, i-a spus:

ألم أكن أغنيتك عما ترى فقال بلى يا رب ولكن لا غنى لي عن بركتك

„Nu te făcusem îndestulat, ca să nu ai nevoie de ceea ce vezi?" El a răspuns: „Ba da, Stăpâne al meu! Însă nu mă pot lipsi de binecuvântarea Ta!"[7]

Al-Bukhārī, 279

După cum se află în hadithul stabilit în Ṣaḥīḥ. Iar Isus, pacea fie asupra lui, a spus, potrivit celor relatate de Allah despre el:

﴿وَٱرۡزُقۡنَا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾

Și dă-ne cele necesare traiului, căci Tu ești Cel mai bun dintre dătători!

Coran 5:114

7 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea băii rituale, capitolul despre cel care face baie dezbrăcat, singur, într-un loc retras, nr. 279.

Din aceasta face parte și cererea binelui acestei lumi, după cum se află în cuvântul Lui, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا۟ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾

Iar printre ei sunt cei care spun: „Stăpâne al nostru, dă-ne bine în această lume și bine în Viața de Apoi și ferește-ne de chinul Focului!” Aceștia vor avea o parte din ceea ce au dobândit. Allah este Grabnic la socoteală.

Coran 2:201–202

Și cuvântul lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾

Și încă ceva ce iubiți: ajutor de la Allah și o biruință apropiată. Și dă-le veste bună credincioșilor!

Coran 61:13

Până la cuvintele Sale:

﴿وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾

Și dă-ne cele necesare traiului, căci Tu ești Cel mai bun dintre dătători!

Coran 5:114

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn:

﴿وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ
يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُوٓاْ أَنصَارَ ٱللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبۡنُ
مَرۡيَمَ لِلۡحَوَارِيِّـۧنَ مَنۡ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ قَالَ ٱلۡحَوَارِيُّونَ نَحۡنُ
أَنصَارُ ٱللَّهِ فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٞ مِّنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَكَفَرَت طَّآئِفَةٞ
فَأَيَّدۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَىٰ عَدُوِّهِمۡ فَأَصۡبَحُواْ ظَٰهِرِينَ﴾

Și încă ceva ce iubiți: ajutor de la Allah și o biruință apropiată. Și dă-le veste bună credincioșilor! O, voi cei care credeți, fiți ajutoarele lui Allah, așa cum Isus, fiul Mariei, le-a spus discipolilor: „Cine sunt ajutoarele mele pentru Allah?" Discipolii au spus: „Noi suntem ajutoarele lui Allah." O parte dintre fiii lui Israel a crezut, iar o altă parte a tăgăduit. Noi i-am întărit pe cei care au crezut împotriva dușmanului lor, iar ei au ajuns biruitori.

Coran 61:13–14

În acest pasaj nu se află cuvintele:

﴿وَٱرۡزُقۡنَا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾

Și dă-ne cele necesare traiului, căci Tu ești Cel mai bun dintre dătători!

Coran 5:114

Acestea au fost spuse însă de discipoli, după cum se află în Sūrat Al-Mā'idah. Ei au spus:

﴿رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا وَءَايَةً مِّنكَ وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾

Stăpâne al nostru, coboară asupra noastră o masă din cer, care să ne fie sărbătoare, pentru cei dintâi și cei de pe urmă dintre noi, și un semn de la Tine! Și dă-ne cele necesare traiului, căci Tu ești Cel mai bun dintre dătători!

Coran 5:114

După cum se pare, acesta este un lapsus de condei al autorului, Allah să aibă milă de el, deoarece citase deja cuvintele:

﴿وَٱرْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾

Și dă-ne cele necesare traiului, căci Tu ești Cel mai bun dintre dătători!

Coran 5:114

Așadar, căutarea mijloacelor de trai a fost o îndeletnicire a celor mai mulți dintre robi, dintre profeți, dintre învățați și dintre cei detașați de lume.

Mai mult, dacă cineva ar spune că toți cer mijloace de trai de la Allah, Cel Atotputernic și Măreț, nu ar fi departe de adevăr. Ei Îi cer lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț, să coboare ploile, să facă roadele bune și să pună binecuvântare în mijloacele de trai. Aceasta înseamnă căutarea mijloacelor de trai și se întâlnește la toți fiii lui Adam. Cel scrupulos dintre ei precizează în cererea sa ca acestea să îi vină pe o cale permisă. Invocarea face parte dintre străduințele pentru dobândirea mijloacelor de trai, la fel ca toate mijloacele prin care sunt obținute, oricât ar fi de felurite și de diferite căile lor. Cine tăgăduiește aceasta tăgăduiește un lucru cunoscut de fiecare fiu al lui Adam. Privește starea companionilor,

Allah să fie mulțumit de ei, pe vremea profeției: fiecare se folosea de un mijloc de dobândire a traiului, oricare ar fi fost el. Cine nu era în stare primea ceea ce ajungea la oamenii din Al-Ṣuffah, căci șederea lor acolo urmărea și ea dobândirea celor necesare traiului.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Oamenii din Al-Ṣuffah sunt cei care emigrau de la Mecca la Medina fără să aibă avere sau familie în Medina. Ei se adăposteau într-o șuffah din Moscheea Profetului, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui. Numărul lor creștea uneori și scădea alteori. Nu era vorba despre anumite persoane fixe sau despre un număr limitat: uneori erau mai mulți, alteori mai puțini și uneori se schimbau.
La fel, după vremea profeției, califii bine călăuziți își rânduiau o parte din vistierie care să le ajungă lor și celor aflați în grija lor, în mod drept și urmând calea detașării față de lume. Ei erau cei mai detașați dintre robi de lumea aceasta și de preocupările ei. Tot astfel au procedat și cei care au urmat după încheierea califatului profetic, despre care cel adevărat, socotit demn de crezare, spune:

الخلافة بعدي ثلاثون عاما ثم تكون ملكا عضوضا

Califatul de după mine va dura treizeci de ani, apoi va fi o domnie apăsătoare.[8]

Aḥmad, 21412; Abū Dāwūd, 4646; Al-Tirmidhī, 2226

Această perioadă s-a încheiat cu califatul lui Al-Ḥasan, nepotul Profetului, Allah să fie mulțumit de el, iar după el a urmat o domnie apăsătoare. În această perioadă — mă refer la cea de după încheierea duratei califatului — au fost apărate comunitatea Islamului, au fost combătuți necredincioșii și au fost cucerite ținuturi care nu fuseseră încă deschise. Companionii, Allah să fie mulțumit de ei, mergeau la cel în mâinile căruia se afla cârmuirea musulmanilor și îi cereau partea care li se cuvenea din vistieriile aflate în puterea sa. Aceasta înseamnă căutarea mijloacelor de

8 Relatat de Aḥmad, nr. 21412; de Abū Dāwūd, Cartea Sunnei, capitolul despre califi, nr. 4646; și de Al-Tirmidhī, Cartea tulburărilor, capitolul despre cele transmise cu privire la califat, nr. 2226.

trai. Primeau ceea ce le dădea fără să cerceteze adevărata stare a lucrurilor. La fel au procedat și cei veniți după ei dintre urmași.

Aceasta a fost starea celei mai bune generații, apoi a celor care i-au urmat, după cum s-a stabilit în hadithurile autentice. Unii dintre oamenii acestor două generații erau numiți de cei aflați la conducerea supremă în funcția de judecător, de cârmuitor al unor ținuturi ori de comandant al unei oștiri. Nimeni nu dezaproba aceasta și nu se împotrivea. Este tot una dintre formele căutării mijloacelor de trai.

Chiar dacă slujba era un act de apropiere de Allah, așa cum este cea de judecător sau de comandant al oștirii de jihād, faptul că omul lua din vistieria musulmanilor cele necesare nu se împotrivea actului de apropiere pe care îl împlinea. Aceasta a fost necontenit practica musulmanilor, de la întemeierea comunității islamice până astăzi, sub fiecare rege: unii dintre ei îndeplinesc pentru el funcția de judecător; alții dau fatwā; alții cârmuiesc ținuturile încredințate lor; alții conduc oștile; iar alții predau în școlile întemeiate pentru aceasta. Cele mai multe dintre lefurile lor provin din vistierie.

Dacă spui: *„Printre regii vremii pot fi unii nedrepți și tiranici”*, răspund: *„Da.”* Însă omul care are legături cu ei nu s-a apropiat de ei ca să îi sprijine în nedreptatea și tirania lor, ci ca să judece între oameni potrivit hotărârii lui Allah, să dea fatwā potrivit hotărârii lui Allah, să strângă de la supuși ceea ce Allah a făcut obligatoriu, să ducă lupta împotriva celor împotriva cărora aceasta se cuvine ori să îi înfrunte pe cei împotriva cărora vrăjmășia este îndreptățită.

Funcțiile religioase și răspunderea lor

Dacă lucrurile stau astfel, chiar dacă regele ar fi ajuns la cea mai înaltă treaptă a nedreptății, acești oameni nu ar purta nimic din nedreptatea lui. Mai mult, dacă vreunul dintre ei ar avea un rol în ușurarea nedreptății, fie și puțin ori foarte neînsemnat, ar fi răsplătit pentru funcția pe care o ocupă cu cea mai mare răsplată. Prin funcția sa, el a ajuns asemenea celui care caută adevărul și urăște falsitatea, se străduiește să o înlăture atât cât îi stă în

putere, nu îl sprijină pe rege în nedreptatea sa și nu încearcă să îi întărească sau să îi înfrumusețeze purtarea ori să aducă argumente îndoielnice pentru a o înfățișa drept permisă. Dacă se amestecă în vreunul dintre aceste lucruri, el se numără printre nedrepți, dintre cei tiranici și dintre trădători.
Nu vorbim despre un asemenea om. Vorbim numai despre cel care îndeplinește îndatorirea religioasă ce i-a fost încredințată, fără să se preocupe, în legăturile sale cu ei, de altceva decât să poruncească binele, să oprească răul, să ușureze o nedreptate, să îl înfricoșeze pe nedrept cu urmările faptei sale ori să îi atragă atenția și să îl îndemne, astfel încât o parte din răul său să fie îndepărtată. Cum s-ar putea crede despre un purtător al științei ori despre un om evlavios că ar intra alături de nedrepți în nedreptatea lor? Allah Preaslăvitul Și-a arătat dezvinovățirea de nedreptate față de robii Săi și a spus:

﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾

Noi nu le-am făcut nedreptate, ci ei înșiși își făceau nedreptate.
Coran 16:118

Și a spus:

﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾

Stăpânul tău nu le face nedreptate robilor.
Coran 41:46

Și a spus:

﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾

Stăpânul tău nu face nedreptate nimănui.
Coran 18:49

Și a spus:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ ٱلنَّاسَ شَيۡـٔٗا﴾

Allah nu le face oamenilor nicio nedreptate.
Coran 10:44

Și a spus:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ﴾

Allah nu face nedreptate nici cât greutatea unei fărâme.
Coran 4:40

Și a spus:

﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلۡمٗا لِّلۡعِبَادِ﴾

Allah nu voiește nicio nedreptate pentru robi.
Coran 40:31

Și a spus:

﴿وَمَا ظَلَمۡنَٰهُمۡ وَلَٰكِن كَانُواْ هُمُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

Noi nu le-am făcut nedreptate, ci ei erau cei nedrepți.
Coran 43:76

Și sunt și alte versete coranice despre aceasta.

Nedreptatea și legăturile cu cei care o săvârșesc

Și a spus în hadithul qudsī:

يا عبادي إني حرمت الظلم على نفسي وجعلته بينكم محرما فلا تظالموا

O, robii Mei! Mi-am interzis nedreptatea și am făcut-o interzisă între voi. Așadar, nu vă nedreptățiți unii pe alții![9]

Muslim, 2577

Iar Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus, după cum se află în cele două Ṣaḥīḥ-uri și în alte lucrări, din relatarea lui Abū Mūsā: Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

إن الله ليملي للظالم فإذا أخذه لم يفلته

Allah îi dă răgaz celui nedrept, însă, când îl apucă, nu îl mai lasă să scape.[10]

Al-Bukhārī, 4686; Muslim, 2583

9 Relatat de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunelor maniere, capitolul despre interzicerea nedreptății, nr. 2577.

10 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea explicării Coranului, capitolul despre cuvintele:

﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ﴾

Astfel este pedepsirea Stăpânului tău când pedepsește cetățile.

Coran 11:102

Nr. 4686; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunelor maniere, capitolul despre interzicerea nedreptății, nr. 2583.

Apoi a recitat:

﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾

Astfel este pedepsirea Stăpânului tău când pedepsește cetățile nedrepte. Pedepsirea Sa este dureroasă și aspră.

Coran 11:102

În cele două Ṣaḥīḥ-uri și în alte lucrări, din relatarea lui Ibn ʿUmar, se află că Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

الظلم ظلمات يوم القيامة

Nedreptatea va fi întunecimi în Ziua Învierii.[11]

Al-Bukhārī, 2447; Muslim, 2579

Muslim, la nr. 2578, și alții au relatat ceva asemănător din hadithul lui Jābir. Iar în Ṣaḥīḥ, din relatarea lui Abū Hurayrah, se află:

المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يسلمه

Musulmanul este fratele musulmanului. Nu îi face nedreptate și nu îl lasă pradă răului.[12]

Al-Bukhārī, 2442; Muslim, 2580

11 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea nedreptăților și a uzurpării, capitolul despre întunecimile nedreptății în Ziua Învierii, nr. 2447; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunelor maniere, capitolul despre interzicerea nedreptății, nr. 2579.

12 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea nedreptăților și a uzurpării, capitolul despre faptul că musulmanul nu îi face nedreptate musulmanului și nu îl lasă pradă răului, nr. 2442; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunelor maniere, capitolul despre interzicerea nedreptății, nr. 2580.

Într-o altă formulare se află:

ولا يخذله

Și nu îl lasă fără ajutor.

Hadithurile despre interzicerea nedreptății, despre osândirea celui care o săvârșește și despre pedeapsa pe care o merită sunt foarte multe. Musulmanii sunt de acord că nedreptatea este interzisă, fără ca cineva să se împotrivească. Și oamenii cu judecată sunt de acord că ea se numără printre cele mai urâte lucruri pe care rațiunea le respinge.
Apoi Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, ne-a lămurit, în privința legăturilor cu nedrepții, printr-un cuvânt care tranșează și printr-o judecată dreaptă. Într-un hadith autentic, relatat de Al-Tirmidhī în două locuri din Sunan-ul său, a explicat lucrul acesta pe deplin și l-a arătat cât se poate de limpede, spunând:

أعاذك الله يا كعب من إمارة السفهاء قال وما إمارة السفهاء يا رسول الله قال الأمراء يكونون بعدي ولا يهتدون بهديي ولا يستنون بسنتي فمن صدقهم بكذبهم وأعانهم على ظلمهم فأولئك ليسوا مني ولست منهم ولا يردون على حوضي ومن لم يصدقهم بكذبهم ولم يعنهم على ظلمهم فأولئك مني وأنا منهم وسيردون على حوضي

„Allah să te ferească, o, Kaʿb, de cârmuirea celor nesăbuiți!" El a întrebat: „Ce este cârmuirea celor nesăbuiți, o, Trimis al lui Allah?" A răspuns: „Conducători care vor veni după mine, care nu se călăuzesc după călăuzirea mea și nu urmează Sunna mea. Cei care îi cred în minciunile lor și îi ajută în nedreptatea lor nu sunt dintre ai mei, iar eu nu sunt dintre ai lor și nu vor veni la bazinul meu. Cei care nu îi cred în minciunile lor și nu îi ajută în nedreptatea lor sunt dintre ai mei, iar eu sunt dintre ai lor și vor veni la bazinul meu."[13]

Aḥmad, 14032; Al-Tirmidhī, 614

În Ṣaḥīḥ s-a transmis și menționarea conducătorilor nedrepți și a legăturilor cu ei, când el, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

ولكن من رضي وتابع

Însă cel care aprobă și urmează.[14]

Muslim, 1854

Prin aceasta s-a stabilit că omul care are legături cu ei, dacă nu îi crede în minciunile lor, nu îi ajută în nedreptatea lor, nu aprobă și nu urmează, este dintre cei ai Trimisului lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui și asupra familiei sale, iar Trimisul lui Allah este dintre ai săi. Aceasta este o treaptă înaltă și un merit deosebit. Cu atât mai mult dacă unește abținerea de la acestea cu strădania de a ușura nedreptatea sau de a-i povăți printr-un îndemn bun.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Fără îndoială, aceste cuvinte ale lui Al-Shawkānī, Allah să aibă milă de el, sunt bune. De pildă, să nu facem ceea ce le este de folos musulmanilor sub cârmuirea unor conducători nedrepți ar fi o mare greșeală. Dimpotrivă, trebuie să împlinim cele ce ne revin și cele prin care

13 Relatat de Aḥmad, nr. 14032; și de Al-Tirmidhī, Cartea rugăciunii de vineri, capitolul despre cele menționate cu privire la meritul rugăciunii, nr. 614.

14 Relatat de Muslim, Cartea conducerii, capitolul despre obligația de a dezaproba la conducători ceea ce contravine Legii, nr. 1854.

musulmanii sunt îndreptați, să încercăm să îi povățuim pe acești conducători și să le arătăm adevărul.
Nu este nicio îndoială că, atunci când omul spune cuvântul adevărului cu sinceritate, acesta va avea efect. Cea mai bună dovadă este cuvântul lui Moise, binecuvântarea și pacea fie asupra lui, când vrăjitorii s-au adunat și el le-a spus:

﴿وَيۡلَكُمۡ لَا تَفۡتَرُواْ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا فَيُسۡحِتَكُم بِعَذَابٖۖ وَقَدۡ خَابَ مَنِ ٱفۡتَرَىٰ﴾

Vai vouă! Nu născociți minciuni despre Allah, căci altminteri El vă va nimici printr-o pedeapsă! Cel care născocește minciuni a pierdut.
Coran 20:61

Ce efect au avut aceste cuvinte? Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَتَنَٰزَعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ﴾

Atunci au început să se certe între ei asupra treburii lor.
Coran 20:62

Litera fāʾ arată ordinea, succesiunea nemijlocită și legătura de cauză. Îndată ce a rostit aceasta, ei au început să se certe între ei. Când oamenii se ceartă, slăbesc:

﴿وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡ﴾

Nu vă certați, ca să nu slăbiți și să nu vă piară puterea!
Coran 8:46

Omul trebuie să lucreze în folosul musulmanilor și să Îi ceară lui Allah să îi călăuzească pe conducătorii nedrepți. Prin aceasta vedem greșeala celor care fug de slujbele din țări ai căror conducători nu urmează cu statornicie Legea lui Allah, fie că sunt secularișți, fie că impun sisteme și legi potrivnice Legii lui Allah.

Noi trebuie să nu abandonăm ceea ce este în folosul Islamului și al musulmanilor.

Niciunui om înzestrat cu judecată nu îi scapă că, dacă oamenii științei, ai virtuții și ai religiei s-ar abține de la legăturile cu regii, Legea curată ar fi lăsată fără aplicare, pentru că nu ar mai exista cine să o pună în practică. Cârmuirea islamică s-ar transforma într-o cârmuire a neștiinței în privința hotărârilor Legii, atât în religie, cât și în relațiile dintre oameni. Neștiința s-ar răspândi pretutindeni și ar cuprinde totul, iar hotărârile Cărții și ale Sunnei ar fi încălcate pe față.

Mai ales regele, apropiații săi și adepții lui și-ar atinge astfel scopul, după cum le convine. Ar face după voie în religia Islamului și i s-ar împotrivi în chip vădit: averile ar fi socotite permise pentru a fi luate, relațiile trupești neîngăduite ar fi socotite permise, moscheile și școlile ar rămâne fără lucrare, cele oprite ar fi încălcate, iar însemnele Islamului ar dispărea. Aceasta mai ales în cazul regilor care nu fac asemenea lucruri decât de teamă să nu le fie luată puterea, să nu le dispară stăpânirea, să nu le fie jefuite averile, să nu le fie încălcată onoarea și să nu le fie înjosită măreția. Ei ar găsi cel mai puternic mijloc de a scăpa de cele mai multe hotărâri ale Islamului, spunând: *„Noi nu știm, nu am găsit pe nimeni care să ne învețe, nu ni s-a transmis din partea celor care cunosc religia, iar învățații care o pun în practică au fugit de noi."*

Două categorii de oameni

În realitate, ei ar socoti aceasta un prilej de care să profite, o legătură desfăcută de la gâtul lor și o hotărâre islamică de la care au scăpat. Nu s-ar bucura numai ei de acest mijloc și de îndepărtarea piedicii lor. Satana cel izgonit s-ar bucura de aceasta și mai mult decât ei, cu o bucurie și mai mare: ar fi lăsat singur cu marea mulțime, să se joace cu ea după voie și să o înrobească așa cum dorește. Este un prilej cum n-a mai dobândit de la oamenii Islamului și pe care nu s-ar fi așteptat ca timpul să i-l ofere nici măcar într-o măsură mai mică.

Pricina acestei mari nenorociri, a acestei urmări cumplite și a poverii care apasă asupra Islamului și a adepților lui — o povară a cărei întindere nu poate fi măsurată și cum nu s-a mai văzut de-a lungul vremii — o constituie două categorii de oameni:

Prima categorie: un grup de oameni care au practicat detașarea față de lume fără știință, au adorat fără înțelegere și au fost scrupuloși fără să priceapă interesele Legii, semnele credinței și urmările lăsării hotărârilor fără aplicare și ale dispariției celei mai mari părți a religiei Islamului. Ei s-au mărginit la predici și la îndrumarea robilor. Scopul lor era bun și înfățișarea faptelor lor era frumoasă, dar nu aveau știința necesară pentru a așeza lucrurile la locul lor și a le aduce din izvoarele potrivite. Din pricina înțelegerii lor mărginite, au socotit că îndeplinirea funcțiilor religioase — a căror lucrare nu se poate împlini și ale căror hotărâri nu se pot aplica decât prin autoritatea stăpânului țării și a regelui ei — se numără printre formele de nedreptate.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Adică au socotit aceasta printre formele de nedreptate.

I-au socotit pe cei care le îndeplinesc printre ajutoarele nedreptților. Oamenii de rând care le umpleau adunările au auzit acestea de la asemenea povestitori. Cei care îi ascultau erau lipsiți de scrupulozitate și nu aveau cunoștință despre Lege, astfel că au luat predicile după înțelesul lor vădit și le-au primit cu toată acceptarea. Mințile lor erau lipsite de opreliștea Legii, a rațiunii și a scrupulozității. Între aceste două feluri de oameni s-a ivit astfel o neștiință care a umplut răsăritul și apusul.

Nu fără motiv mulți dintre înaintași îi opreau pe cei care țineau povestiri oamenilor și se așezau să îi povățuiască și să le amintească de Allah, atunci când vedeau la ei neștiință față de Lege și ceea ce făceau prin aducerea hadithurilor mincinoase și a istorisirilor deșarte. Ar fi trebuit să se limiteze la cele pe care le știau și să lase această lucrare învățaților Cărții și ai Sunnei, care îi cheamă pe oameni la un adevăr cunoscut în religia lor și la o Lege autentică pentru ei.

A doua categorie: un grup care se îndeletnicea cu știința și avea pregătire pentru ea. Au vrut să obțină funcții religioase care

ajunseseră în mâinile altora, pentru a se folosi de veniturile lor. Nu le-au dobândit și nu au reușit să ajungă la ele. Atunci au arătat că nu le doresc și că le-au părăsit de bunăvoie, din scrupulozitate și din dorința de a se feri de ele. Și-au îndreptat săgețile împotriva celor care ocupau funcții religioase.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Prin aceasta el vrea să spună că au început să îi ponegrească pe cei care ocupau funcții religioase. Este ca și cum ar spune „ضربت”, adică săgețile lor au fost slobozite.

I-au atacat în onoarea lor și i-au înjosit. Au arătat că s-ar fi abținut numai fiindcă acele funcții presupuneau legături cu regii și primirea unor bani din vistierii. Au susținut că oamenii care le ocupă deveniseră ajutoare ale nedrepților și dintre cei care mănâncă avere dobândită pe căi oprite. În realitate, nimic nu îi împingea la aceasta în afară de invidie, de purtarea nedreaptă și de părerea de rău că nu erau asemenea lor.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Aceștia sunt căutători ai științei: au știință și pregătire. Au vrut să ajungă la funcțiile la care au ajuns niște învățați care au legături cu conducătorii. Nu au izbutit să le dobândească, așa că au început să îi ponegrească pe învățații care au legături cu conducătorii și să arunce în ei săgețile ponegririi. Nu fac aceasta pentru apropierea de Allah și nici pentru a se feri de ceea ce se află la conducători, ci din invidie față de acei oameni, fiindcă ei înșiși nu au reușit să ajungă acolo unde au ajuns ceilalți.

S-au așezat pe ei înșiși în locul celor care se înfrânează și se feresc de asemenea funcții, însă cu intenții stricate și scopuri fără valoare. Pe lângă aceasta, au căzut într-o însușire a fățărniciei, în nenorocirea ostentației și în patima vorbirii de rău, care este oprită, fără niciun temei și fără niciun drept. S-au aruncat în aceste nenorociri, defecte, păcate, rușini, nelegiuiri și culpe, știind că sunt interzise. După cum a spus poetul:

يدعو وكل دعائه ما للفريسة لا تقع
عجل بها يا ذا العلا إن الفؤاد قد انصدع

Se roagă, iar întreaga sa rugăciune este: „De ce nu cade prada?
Grăbește-o, o, Stăpân al înălțimii, căci inima mi s-a frânt!”
Versuri citate de Al-Shawkānī

Am cunoscut mai multe grupuri de oameni de acest fel, iar stările lor au sfârșit în nenorociri. Am cunoscut dintre ei și oameni care, după ce au stăruit în aceste nenorociri, au dobândit o funcție. Au ajuns cei mai răi dintre cei care o ocupau și au mers până la capăt în năpustirea după bunurile trecătoare și în aruncarea asupra nelegiuirilor. Alții, după multă înfrânare și multă reținere, au stat în compania unui rege, a unei rude a regelui ori a unui apropiat al său. Atunci au mers pe calea lor, până la lucruri a căror parte, nu doar întregul, nu și le-ar îngădui cel care are o opreliște din religie sau cea mai mică înfrânare a rațiunii.

Mai mult, am cunoscut dintre ei oameni care au devenit pârâtori, puși de cel cu care aveau legături să îi aducă vești despre oameni. Au făcut aceasta, dar nu s-au mărginit să transmită ceea ce auzeau: au adăugat minciuni și născociri, ca să îl facă pe cel care îi pusese să ducă veștile un dușman înverșunat al unor oameni fără vină, care nici măcar nu rostiseră o parte, cu atât mai puțin întregul celor minți te despre ei. Pe scurt, nu am întâlnit pe nimeni din aceste două categorii fără ca trecerea zilelor să dea la iveală o stare lăuntrică potrivnică celei arătate, cuvinte și fapte contrare îndeletnicirii pe care pretindeau că o au în zilele în care

nu ocupau funcții. Cel care caută să își păzească religia să se ferească de ei și să nu se bizuie pe ei în nicio lucrare religioasă, oricare ar fi ea.

Dacă spui: *„Dacă se vede limpede că unii dintre cei care au legături cu el — adică cu conducătorul — îl ajută în nedreptatea sa, cu mâna ori cu limba, îi arată un temei care să o înfățișeze drept permisă sau îl laudă într-un chip în care nu este îngăduit să fie lăudat un asemenea om?"*

Răspund: *„Cine este astfel face parte dintre nedrepți. Nu este dintre cei care au legături cu conducătorii despre care am vorbit mai înainte. Nedreptatea se face cu limba și cu condeiul așa cum se face cu mâna, iar uneori poate fi chiar mai gravă astfel. Noi vorbim despre omul care are legături cu ei fără să îi ajute în cele neîngăduite și fără să fie părtaș la acestea cu mâna sau cu limba. Vorbim despre un om a cărui intenție, în legăturile sale cu ei, este să se folosească de puterea lor pentru a pune în aplicare hotărârea lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț, să poruncească binele și să oprească răul, potrivit situației și atât cât îi stă în putere."*

Felurile legăturilor cu conducătorii

De pildă, învățatul vede rele săvârșite de supuși și nu le poate înlătura decât printr-o putere primită de la conducător, pe care să o folosească în acest scop. Acesta este un mare bine și aduce o răsplată însemnată. La fel, dacă nu poate soluționa neînțelegerile și nu îi poate îndruma pe oameni spre ascultare decât prin autoritatea conducătorului, aceasta are o justificare întemeiată. Tot astfel, dacă nu poate ușura o parte din nedreptatea săvârșită de miniștrii conducătorului, de comandanții săi și de apropiații lui decât prin legătura sa cu conducătorul, și aceasta are o justificare întemeiată. La fel, dacă uneori conducătorul ascultă îndemnul unuia dintre ei și renunță la săvârșirea unui rău ori îl micșorează într-o măsură oarecare: și aceasta are o justificare întemeiată.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: În realitate, legăturile învățaților cu conducătorii se împart în trei categorii:

Prima: să aibă legături cu ei pentru a porunci binele, a opri răul și a se folosi de ajutorul lor pentru a pune în aplicare porunca

și Legea lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț, fie în calitate de judecător, de muftiu, de om care poruncește binele ori de om care oprește răul.

A doua: cel care îi ajută în nedreptatea lor și îi laudă înaintea oamenilor, spunând: *„Aceștia au făcut cutare și cutare, nu au lăsat nimic nefăcut."* Uneori poate chiar să mintă. Fără îndoială, acesta este părtaș cu ei la nedreptate. Mai mult, el însuși poate fi cel nedrept, când îi îndrumă spre ceva ce nu are niciun temei real.

A treia: să nu aibă nici una, nici cealaltă dintre aceste poziții. Merge la conducători ca să se apropie de ei, să le aducă bucurie și să le țină companie, vorbind uneori despre lucruri de care nu este nevoie.

Într-un asemenea caz, uneori spunem că ar fi mai bine să nu meargă, iar alteori putem spune că este mai bine să meargă. Când merge un om cunoscut pentru știință sau despre care conducătorii știu că este învățat, ei ajung să se simtă în largul lor în preajma învățaților și să nu îi privească cu aversiune, chiar dacă această vizită nu aduce un bine în privința îndrumării conducătorului ori a opririi sale de la nedreptate sau de la ceva asemănător. Dacă îi abandonează, pot ajunge să îi privească pe învățați cu aversiune și să spună: *„Oamenii științei nu ne bagă în seamă. Oamenii de rând vin la noi din piețele lor și stau cu noi, iar aceștia nu vin."* Astfel apare îndepărtarea.

Așadar, categoriile sunt trei. Prima: cei care îi ajută în nedreptatea lor și le deschid căile nedreptății, ale pedepsirii discreționare și ale altor lucruri pentru care merită pedeapsa lui Allah.

A doua: cei care îi îndrumă spre bine, le poruncesc binele și îi opresc de la rău. Poate nu vor dobândi tot ceea ce doresc — nu este neapărat să obțină totul —, dar pot să ușureze o parte din nedreptate. Sau, cel puțin, conducătorul va simți că printre oameni se află cineva care îi dezaprobă faptele și îi arată adevărul.

A treia categorie are o poziție neutră: conducătorul nu beneficiază de el, iar el nu beneficiază de conducător. Dacă cineva spune: *„Omul poate căuta o funcție la un conducător nedrept, însă, după ce o ocupă, atunci când vrea să îi povățuiască și să îi îndrume*

pe oameni, ei nu îl mai ascultă, pe când, dacă nu ar ocupa o funcție, l-ar asculta?" Spunem: *„Nu este nicio problemă să nu ocupe funcția, dacă, ocupând-o, oamenii nu l-ar asculta, dar l-ar asculta dacă nu ar ocupa-o, fiindcă binele urmărit cântărește mai mult."*

Să știi că starea conducătorilor este așa cum au spus unii dintre înaintași: ei au multe acte de ascultare — responsabilități, sarcini și îndatoriri — și multe păcate. Cel care a spus aceasta a grăit adevărul. Printre actele lor de ascultare — responsabilitățile lor — se numără:

- Să asigure siguranța drumurilor.
- Să îi pună la adăpost pe cei slabi de cei puternici și să se așeze între ei și nedreptatea pe care aceștia ar vrea să le-o facă.
- Să combată necredința și răzvrătirea celor care îndrăznesc să îi jefuiască pe cei slabi, să le încalce cele ocrotite, să îi înspăimânte și să le ia cu forța proprietățile.
- Să aplice pedepsele prevăzute de Lege și talionul.
- Să mențină însemnele Islamului și să vegheze ca supușii să își împlinească îndatoririle față de el.
- Să numească judecători care să soluționeze neînțelegerile pe căile Legii și oameni însărcinați cu ḥisbah, care să împlinească această îndatorire: poruncirea binelui și oprirea răului.
- Să adune oștiri și să numească comandanți pentru a-i înfrânge pe dușmanii religiei și să le asigure cele necesare din vistierii.
- Să dea viață școlilor de știință, numind profesori și muftii.
- Să îi oprească pe cei îndrăzneți de la stricăciunea pe care vor să o răspândească pe pământ, prin autoritatea conducătorului și teama de a fi pedepsiți. Mulți, ba cei mai mulți dintre ei, dacă nu s-ar teme de conducător, ar face lucruri care nici nu le-ar fi trecut prin minte. De aceea, în toate ținuturile, îl vezi pe omul asupra căruia nu are putere niciun conducător făcând lucruri de care inimile se cutremură și pentru care curg lacrimi.

Allah să aibă milă de califul drept ʿUmar ibn ʿAbd al-ʿAzīz, care a spus:

إن الله ليزع بالسلطان ما لا يزع بالقرآن

Allah oprește prin puterea conducătorului ceea ce nu oprește prin Coran.

Cuvânt al lui ʿUmar ibn ʿAbd al-ʿAzīz, citat de autor

A spus adevărul. Cele arătate de el sunt adevărul cunoscut de orice om cu judecată: cei mai mulți oameni, dacă nu s-ar teme de pedeapsa conducătorului, ar lăsa îndatoririle neîmplinite, cu rare excepții, și ar săvârși nenumărate rele.

Cât despre cei care se tem de Allah, Cel Atotputernic și Măreț, care împlinesc obligația fiindcă Allah le-a poruncit-o și părăsesc relele fiindcă Allah, Cel Atotputernic și Măreț, i-a oprit de la ele, aceștia sunt foarte puțini. Cine tăgăduiește ceva din acestea să cerceteze adevărata stare a lucrurilor, să privească la începuturile și urmările lor și la starea celor care le săvârșesc, până când i se lămurește că lucrurile sunt așa cum le-a spus ʿUmar ibn ʿAbd al-ʿAzīz, Allah să aibă milă de el.

Cât despre numeroasele păcate mari ale conducătorilor: uneori îl stăpânește mânia, astfel că varsă sânge și își îngăduie averile oprite. Poate să nimicească locuitorii unei așezări fiindcă un singur om dintre ei s-a abătut de la ascultarea sa. Se îndreaptă cu totul spre ceea ce se află în mâinile supușilor și ia din acestea pentru înălțarea rânduielii Legii curate, întinzând pentru aceasta plasele vicleșugurilor și mijloacele nedreptății. Alteori dă ascultare sufletului său pătimaș, făcând ceea ce dorește, călcând opreliștile lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț, și făcând orice vrea, fiindcă vorbele nimănui nu au putere asupra lui. Doar cei păziți de aceasta fac excepție și sunt puțini.

Se povestește despre unul dintre conducătorii musulmani că, alături de cei care îi țineau companie, se aduna la multă petrecere și nelegiuire. În orașul în care se afla trăia un om drept, care dezaproba relele despre care afla și care, atunci când vedea un vas cu vin, îl spărgea. Într-o zi a trecut pe lângă reședința conducătorului. Acesta le-a spus unora dintre cei aflați lângă el: *„Acesta este cutare, care, atunci când vede un vas cu vin în mâna cuiva, îl sparge și care, când vede vreun rău, îl schimbă."* A poruncit să îl aducă în adunarea sa și apoi i-a spus: *„Tu dezaprobi la oamenii slabi relele pe care le vezi și spargi vasele cu vin pe care le găsești la ei. Iată, noi avem asemenea vase. Poți să schimbi ceea ce vezi la noi?"* Omul i-a răspuns: „Eu sunt slab. Îi mustru pe cei slabi asemenea mie fiindcă pot să fac aceasta. Dar tu ești un conducător, iar Allah, Cel Atotputernic și Măreț, a spus:

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا﴾

Te întreabă despre munți. Spune: „Stăpânul meu îi va spulbera și îi va lăsa ca pe un șes întins. Nu vei vedea pe el nici strâmbătură, nici ridicătură."

Coran 20:105–107

Conducătorul a plâns și a spus: *„Și eu voi dezaproba acestea."* S-a ridicat și a poruncit ca vasele să fie aruncate prin acele ferestre. El însuși s-a ridicat și le-a aruncat. Apoi s-a căit și nu s-a mai întors la nimic din purtarea sa de dinainte.

Când ai înțeles că stăpânirea are aceste părți bune și aceste părți rele și ai privit la ele cu judecată dreaptă, vei ști că în ea se află însușiri ale binelui al căror folos pentru tine și pentru ceilalți este mai mare decât vătămarea. Știi ce spun juriștii și alții: dacă omul îl iubește pe conducător pentru a dobândi de la el un bine îngăduit, nu este nicio problemă. Dacă o asemenea iubire este îngăduită, cum să nu fie îngăduite legături mai puțin însemnate decât ea, pentru unul dintre motivele amintite mai înainte, mai

ales când omul care are legături cu el nădăjduiește că acesta îi va primi îndemnul sau, din sfială față de el, va părăsi o parte dintre faptele pe care le săvârșește? Știința și virtutea au o asemenea autoritate în sufletul fiecăruia, o asemenea putere de a inspira respect și teamă, încât aceasta nu îi scapă decât omului cu firea dobitoacelor. Numai cel lipsit de înțelegere o tăgăduiește.

În orice caz, nimeni nu se îndoiește că legătura cu conducătorul pentru aceste motive este îngăduită. În unele dintre ele poate fi bună, ba chiar poate fi obligatorie, dacă o obligație nu poate fi împlinită altfel sau dacă un lucru interzis nu poate fi înlăturat decât astfel. Aceasta nu îi scapă nici celui mai puțin învățat dintre oameni. Sunt oprite însă legăturile care nu urmăresc un folos religios pentru un musulman sau pentru mai mulți dintre ei, atunci când din acestea rezultă un rău.

Cum ar putea fi altfel, de vreme ce în Cartea cea puternică s-a stabilit porunca de a asculta de cei învestiți cu autoritate? Allah a așezat ascultarea de ei după ascultarea de El Preaslăvitul și după ascultarea de Trimisul Său, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui. În Sunna curată, în cărțile de bază și în altele, s-a transmis pe numeroase căi că li se datorează ascultare și că trebuie răbdată nedreptatea lor.

În unele dintre hadithurile autentice care cuprind porunca de a le da ascultare, el, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

وإن ضرب ظهرك وأخذ مالك

Chiar dacă îți lovește spatele și îți ia averea.[15]

Muslim, 1847

15 Relatat de Muslim, Cartea conducerii, capitolul despre obligația de a rămâne alături de comunitatea musulmanilor, nr. 1847.

S-a transmis autentic de la el, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, că a spus:

أعطوهم الذي لهم واسألوا الله الذي لكم

Dați-le ceea ce li se cuvine și cereți-I lui Allah ceea ce vi se cuvine vouă![16]

Al-Bukhārī, 3603; Muslim, 1843

S-a stabilit în Sunna curată că li se datorează ascultare atât timp cât împlinesc rugăciunea. În unele relatări se află:

ما لم يظهروا الكفر البواح

Atât timp cât nu arată necredință vădită.[17]

Al-Bukhārī, 7056; Muslim, 1709

Dacă îi poruncesc unui om să aibă legături cu ei, nu îi este îngăduit să se abțină.

Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn: Dacă se întreabă: cum se împacă vorbele lui Al-Shawkānī — *„Dacă îi poruncesc unui om să aibă legături cu ei, nu îi este îngăduit să se abțină"* — cu refuzul unora dintre înaintași de a lucra pentru conducător, de pildă în funcția de judecător?

---

16 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea însușirilor și a meritelor, capitolul despre semnele profeției în Islam, nr. 3603; și de Muslim, Cartea conducerii, capitolul despre obligația împlinirii jurământului de credință față de califi, nr. 1843.

17 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea tulburărilor, capitolul despre cuvântul Profetului, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui:

سترون بعدي أمورا تنكرونها

Veți vedea după mine lucruri pe care le veți dezaproba.

Nr. 7056; și de Muslim, Cartea conducerii, capitolul despre obligația ascultării de conducători în cele care nu sunt păcat și interzicerea ascultării în păcat, nr. 1709.

Considerăm că faptele unora dintre înaintași au două explicații. Prima: poate fi un efort individual de judecată în care au greșit, căci ei nu sunt feriți de greșeală. În fața lor stau alții asemenea lor, care au acceptat și au îndeplinit funcția de judecător pentru conducători.

A doua: pot exista anumite împrejurări legate de persoana însăși, de conducător sau de starea oamenilor, care o determină să se abțină. Faptele unor persoane în anumite situații au împrejurări de dinainte, iar omul nu le poate stabili cauza, fiindcă aceasta nu îi este cunoscută.

În orice caz, cele arătate de Al-Shawkānī, Allah să aibă milă de el, anume că oamenii științei, cei în măsură să judece și alții trebuie să îndeplinească lucrările prin care musulmanii au folos, sunt întemeiate. Altfel, comunitatea s-ar pierde. Să presupunem că există un conducător nedrept și păcătos, iar noi îl abandonăm și nu lucrăm în cârmuirea lui și printre oamenii țării sale: lucrurile s-ar strica. Noi însă lucrăm și împlinim ceea ce Allah ne-a poruncit din povățuirea sinceră față de Allah, de Cartea Sa, de Trimisul Său, de conducătorii musulmanilor și de oamenii lor de rând.

Dacă cineva întreabă: *„Îi este permis judecătorului să părăsească judecata de teamă să nu greșească și să poarte păcatul pentru aceasta?"*

Răspunsul este că nu îi este permis. Dacă este pregătit pentru judecată, nu trebuie să o lase, fiindcă îndeplinirea ei este pentru el o obligație colectivă. Nu îi este îngăduit să rămână în urmă. Cât despre vorbele sale: *„Mă tem să nu judec potrivit adevărului"*, spunem — și lauda Îi aparține lui Allah —:

الحاكم إذا حكم فأخطأ فله أجر وإن أصاب فله أجران

Judecătorul care judecă și greșește are o răsplată, iar dacă ajunge la judecata corectă, are două răsplăți.[18]

Al-Bukhārī, 7532; Muslim, 1716

18 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea ținerii de Carte și Sunna, capitolul despre răsplata judecătorului care își dă osteneala să judece și ajunge la adevăr sau

Dacă fiecare ar refuza să îndeplinească asemenea lucrări de teama greșelii, treburile ar fi lăsate în părăsire. Cine dintre cei care îndeplinesc aceste lucrări socotește că este ferit de greșeală? Nimeni.

Dacă cineva întreabă: *„În relatarea* «إلا أن تروا كفرا بواحا» — *«Afară de cazul în care vedeți o necredință vădită», care este criteriul vederii? Cine este cel care vede? Dacă un singur om o vede, ceilalți trebuie să îl urmeze?"*

Răspunsul este că *„vederea"* are aici sensul de cunoaștere: fie vedem cu ochii noștri, fie știm cu certitudine că lucrul acela a avut loc. Trebuie să știm că acea faptă este o necredință limpede, care nu admite o altă interpretare. O faptă pe care noi o vedem ca necredință limpede, dar care admite o altă interpretare, nu îl face pe conducător necredincios.

Cel care vede este cel care se ridică împotriva imamului. Dacă o vede un singur om, firește că omul singur nu se ridică împotriva imamului. Altuia nu îi este îngăduit să îl urmeze sau să îi accepte judecata fără cunoaștere, când el însuși nu știe.

Chiar dacă există acest temei, ridicarea împotriva conducătorului nu este îngăduită decât cu îndeplinirea altor condiții. În primul rând, trebuie să existe putere pentru aceasta. În al doilea rând, trebuie cercetate urmările unei asemenea ridicări, potrivit principiilor generale ale religiei islamice. Acest conducător poate fi puternic și poate să îi ucidă pe toți oamenii drepți.

Se vorbește atunci despre emigrare? Nu vorbim despre emigrare atât timp cât oamenii și țara sunt musulmani; în acest caz nu spunem că trebuie să se emigreze.

Chiar presupunând că în legăturile sale nu se află niciunul dintre motivele amintite mai înainte, omul trebuie să nu lase ceea ce îi revine din poruncirea binelui și oprirea răului sau ceea ce îi stă în putere din acestea. În afara acestora, este scuzat și nu are

---

greșește, nr. 7532; și de Muslim, Cartea judecăților, capitolul despre explicarea răsplății judecătorului care își dă osteneala să judece și ajunge la adevăr sau greșește, nr. 1716.

păcat, decât dacă ajunge să aprobe și să urmeze, așa cum s-a arătat în hadithul autentic de mai înainte.

Vistieria și remunerația funcțiilor

Ibn Mājah, Al-Ḥākim, care l-a socotit autentic, și Al-Bazzār — a cărui formulare o redăm — au relatat de la Ibn ʿUmar că Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a spus:

السلطان ظل الله في الأرض يأوي إليه كل مظلوم من عباده فإن عدل كان له الأجر وعلى الرعية الشكر وإن جار أو حاف أو ظلم كان عليه الوزر وعلى الرعية الصبر

„Conducătorul este umbra lui Allah pe pământ; la el se adăpostește orice slujitor nedreptățit dintre slujitorii Lui. Dacă face dreptate, el are răsplata, iar supușii trebuie să fie recunoscători. Dacă se abate de la dreptate, este părtinitor sau nedreptățește, păcatul îi revine lui, iar supușii trebuie să aibă răbdare."[19]

Al-Bazzār

19 Relatat de Al-Bazzār, după cum se arată în Majmaʿ al-zawā'id, 5/196.

De asemenea, s-a transmis în mod autentic de la Trimisul lui Allah (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui):

الدين النصيحة قيل لمن يا رسول الله قال لله ولكتابه ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم

„Religia este sfătuire sinceră.” S-a întrebat: „Față de cine, Trimis al lui Allah?” El a răspuns: „Față de Allah, de Cartea Sa, de Trimisul Său, de conducătorii musulmanilor și de oamenii de rând dintre ei.”[20]

Al-Bukhārī; Muslim, 55

Dacă întrebi: *„Care este judecata privitoare la bunurile aflate în mâinile lor — adică ale conducătorilor și cârmuitorilor — în vistierii, deși, fie și numai în anumite situații, supușii au fost nedreptățiți în privința lor? Le este îngăduit celor care dețin funcții să primească sumele pe care aceștia li le dau din asemenea bunuri?”*, răspund: *„Da”*, în temeiul hadithului amintit mai înainte, în care Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) i-a spus lui ʿUmar:

ما أتاك من هذا المال وأنت غير مشرف ولا سائل فخذه وما لا فلا تتبعه نفسك

„Ceea ce îți vine din aceste bunuri fără să tânjești după ele și fără să le ceri, primește; iar ceea ce nu îți vine, nu lăsa sufletul tău să urmărească.”[21]

«وثبت أنه ﷺ فرض الجزية على أهل الكتاب» — Și este statornicit că el (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a impus jizya

20 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea credinței, capitolul „Religia este sfătuire sinceră”, fără un lanț complet de transmitere; și de Muslim, Cartea credinței, capitolul care arată că religia este sfătuire sinceră, nr. 55.

21 Referințele au fost indicate anterior, la p. 6 a sursei arabe.

oamenilor Cărții.[22] Aceasta făcea parte dintre cele mai curate bunuri care intrau în vistierie.

Ibn ʿUthaymīn explică: Adică dintre cele mai curate bunuri care intră în vistieria musulmanilor.

«وصح عنه ﷺ أنه استقرض من يهودي طعاما ورهن درعه» — Deși printre bunurile lor se află și prețul vinului și al porcului, precum și dobânda — fiindcă ei fac asemenea tranzacții —, s-a transmis în mod autentic că Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a luat cu împrumut hrană de la un evreu și și-a lăsat platoșa drept zălog.[23]

Așadar, cel căruia i se cuvine o alocație din vistieria musulmanilor ia ceea ce îi ajunge din ea, fără să cerceteze proveniența sa, afară de cazul în care știe că tocmai acel bun este interzis. Mai mult, dacă acel bun interzis, luat pe nedrept de conducător de la supuși, nu mai poate fi înapoiat proprietarului, cheltuirea lui pentru oamenii învățați și virtuoși își află locul potrivit: ei sunt un loc de întrebuințare a bunurilor provenite din nedreptăți, ba chiar unul dintre cele mai bune.

Ibn ʿUthaymīn comentează: Aceasta este o chestiune importantă. Dacă un conducător îi nedreptățește pe oameni luându-le bani ca impozit, prin însușire silnică sau ca sancțiune, le este îngăduit celor care dețin funcții — imami, muezini, judecători și profesori — să primească din acești bani remunerațiile sau mijloacele lor de trai? Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el) ne arată că este îngăduit, însă unele dintre dovezile aduse de el pot fi discutate.

Temeiul îngăduinței este că persoana căreia i-au fost plătiți acești bani și-a îndeplinit în întregime munca cerută și este, prin urmare, îndreptățită să primească o contraprestație. Nu ne revine să cercetăm prin ce mijloc i-a dobândit cel care i-a dat.

Apoi el a adus ca dovadă faptul că Trimisul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a luat cu împrumut hrană de la un

22 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea impozitului funciar, a cârmuirii și a bunurilor dobândite fără luptă, capitolul despre înscrierea alocațiilor, nr. 2961.

23 Relatat de Ibn Mājah, Cartea judecăților, capitolul despre zăloguri, nr. 2437.

evreu. Faptul cunoscut este că a cumpărat hrană de la un evreu și și-a lăsat platoșa drept zălog, iar la moartea sa platoșa încă se afla ca zălog la acel evreu. El a făcut tranzacții cu evreii, deși ei sunt cunoscuți pentru consumarea câștigului nelegiuit și perceperea dobânzii. Totuși, nu ne revine să cercetăm cum a dobândit această persoană ceea ce posedă.

Noi am făcut o muncă pentru care ni se cuvine o plată; iar discuția privește acum conducătorii. Nu ne revine să cercetăm proveniența acestei plăți: a fost dobândită prin însușire silnică, printr-un impozit sau printr-o sancțiune? Nu aceasta trebuie să cercetăm, ci să luăm ceea ce ni se cuvine.

Ultimul punct prin care și-a motivat judecata este adevăratul temei. El a spus că, în cel mai mic caz, aceștia sunt bani al căror proprietar a fost nedreptățit și care nu mai pot fi înapoiați lui, fiindcă, dacă îi iei de la autorități, nu îi vei înapoia proprietarului. Nu este vorba despre nedreptatea unui anumit individ, care poate fi îndreptată prin înapoierea bunului persoanei nedreptățite. Când acești bani sunt cheltuiți pentru folosul obștesc, aceasta este o desprindere de nedreptatea respectivă.

Chiar dacă nu s-ar putea spune decât că aceasta este o modalitate de a se elibera de bunul nedrept, este cunoscut că, atunci când cineva a dobândit bani interzișI, vrea să scape de ei și îi dă altcuiva, celui care îi primește îi este îngăduit să îi ia. Aceasta este cea mai bună explicație pe care o putem da pentru asemenea bunuri provenite din nedreptatea conducătorilor.

Și șeicul nostru, ʿAbd al-Raḥmān al-Saʿdī (Allah să aibă milă de el), are o fatwa scrisă de mână pe acest subiect. Un om l-a întrebat despre salariile muezinilor și ale imamilor: cum poate cineva să ia, de pildă, din banii guvernului, deși există îndoieli în privința lor? Aceasta s-a întâmplat cu mult timp în urmă. El (Allah să aibă milă de el) a arătat că omul îi ia fără să cerceteze, fiindcă îi merită pentru munca depusă. Am văzut această fatwa scrisă de mâna lui și o avem la noi.[24]

24 A se vedea: Al-Fatāwā al-Saʿdiyya, p. 141.

În orice caz, unele dintre dovezile aduse de Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el) pot fi discutate. În primul rând, el spune: *„Da”*, în temeiul hadithului amintit mai înainte, în care Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) i-a spus lui ʿUmar:

ما أتاك من هذا المال وأنت غير مشرف ولا سائل فخذه

„Ceea ce îți vine din aceste bunuri fără să tânjești după ele și fără să le ceri, primește.”

Totuși, folosirea acestui hadith ca dovadă poate fi discutată: ceea ce a primit ʿUmar a fost luat de la cineva care dobândise acele bunuri în mod îngăduit, fără îndoială. Împrejurarea hadithului este că Trimisul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) îl trimisese pe ʿUmar (Allah să fie mulțumit de el) ca strângător al daniei. La întoarcere, Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) i-a dat o plată pentru munca sa. El a spus:

أعطه يا رسول الله من هو أحوج مني

„Dă-o, Trimis al lui Allah, cuiva care are mai mare nevoie decât mine.”

Atunci i-a spus:

ما جاءك من هذا المال

„Ceea ce îți vine din aceste bunuri...”

Așadar, acest hadith nu poate sluji drept dovadă în această privință, fiindcă există o deosebire între ceea ce a primit Trimisul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) și ceea ce au luat nedrepții din bunurile oamenilor.

În al doilea rând, el a spus: «وثبت أنه ﷺ فرض الجزية» — *„Și este statornicit că el (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a*

impus jizya". Și această argumentare poate fi discutată. El spune că jizya este luată de la proprietar fără învoirea lui: este luată pe drept, dar fără învoirea lui. Cu toate acestea, ea intră în vistierie și este dată celor care slujesc interesele obștești, deși printre bunurile lor se află prețul vinului și al porcului, precum și dobânda. Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a îngăduit-o însă fiindcă a luat-o pe drept.

Apoi a spus: *„Afară de cazul în care știe că tocmai acel bun este interzis"*. Aceasta este corect. Dacă știu că un conducător i-a luat cuiva mașina și mi-a dat-o mie, nu îmi este îngăduit să o primesc, chiar dacă știu că el nu i-o va înapoia. În schimb, ceea ce ia conducătorul ca pedeapsă pentru o faptă interzisă poate fi primit: fie ca remunerație pentru o muncă, fie prin cumpărare.

De pildă, astăzi există la poliția rutieră mașini confiscate ca sancțiune. Omului îi este îngăduit să le cumpere, fiindcă au fost luate pe drept: sancțiunea stabilită pentru acea faptă interzisă este confiscarea mașinii. Cel care a săvârșit interdicția, știind că este oprită, a acceptat astfel ca mașina să îi fie luată. Chiar dacă el spune: *„Sunt nedreptățit; mi-a fost luată cu sila!"*, îi răspundem: *„Tu ești pricina acestui lucru. Regulamentul este cunoscut și limpede; tu l-ai încălcat și te-ai expus sancțiunii confiscării acestei mașini."*

Cât despre cuvintele lui: *„Cheltuirea lui pentru oamenii învățați și virtuoși își află locul potrivit, fiindcă ei sunt un loc de întrebuințare a bunurilor provenite din nedreptăți"* — în ce sens? Omul vrea să se elibereze de bunurile provenite din nedreptate, iar una dintre cele mai bune întrebuințări este să le dea oamenilor învățați și virtuoși, datorită slujirii lor în folosul obștesc.

Critica respingerii oricărei legături cu autoritatea

Mai mult, cel care îl critică astfel pe omul învățat și virtuos pentru legăturile sale cu cârmuitorii islamului ajunge, în mod limpede și inevitabil, să îi critice pe toți cei care au avut asemenea legături de la sfârșitul califatului profetic și până astăzi. În fiecare epocă există, fără îndoială, critici, iar dintre cei care dețin autoritatea

apar negreșit și fapte vrednice de mustrare, chiar dacă multe dintre faptele lor sunt bune.
De aceea, cel cu totul sincer și adeverit, Trimisul, spune:

الخلافة بعدي ثلاثون عاما ثم تكون ملكا عضوضا

„Califatul după mine va dura treizeci de ani, apoi va deveni o domnie apăsătoare."[25]

Așa cum s-a arătat mai înainte, de la o domnie apăsătoare vor apărea, fie și numai arareori, fapte care trebuie mustrate.
Ibn ʿUthaymīn comentează: Aici se ridică o întrebare.
Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el) ar părea să susțină că ceea ce Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a vestit că va fi săvârșit și este vrednic de mustrare ar fi îngăduit. Dacă aceasta este intenția lui, nu este corect: Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a vestit un asemenea lucru pentru a avertiza asupra lui, nu pentru a-l încuviința. De pildă, el a spus:

لتتبعن سنن من كان قبلكم

„Veți urma negreșit căile celor dinaintea voastră."[26]

A fost întrebat:

اليهود والنصارى قال نعم

„Evreii și creștinii?" El a răspuns: „Da."

Putem spune că acestei comunități îi este îngăduit să urmeze calea evreilor și a creștinilor fiindcă Trimisul a vestit acest lucru? Nu. La fel, el a vestit că femeia va călători *„dintr-un loc într-altul"*,

25 Referințele au fost indicate anterior, la p. 10 a sursei arabe.

26 Relatat de Al-Bukhārī, capitolul despre urmarea Cărții și a Sunnei, subcapitolul cuvintelor Profetului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui): «لتتبعن» — „Veți urma negreșit…", nr. 7320.

fără să fie nimeni împreună cu ea. Dovedește aceasta că femeii îi este îngăduit să călătorească fără un maḥram? Nu.[27]

Trimisul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a vestit realitatea care se va produce prin hotărârea universală a lui Allah. Judecata religioasă este însă o altă chestiune. Nu tot ceea ce Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a vestit că se va întâmpla devine, prin aceasta, îngăduit. Trebuie raportat la Lege: dacă este în acord cu ea, este îngăduit; dacă nu, este interzis. În acest din urmă caz, vestirea poate fi un avertisment sau o arătare a siguranței ce va exista, ca în cazul femeii care călătorește, și în alte exemple asemănătoare.
Așadar, cuvintele Trimisului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui):

ثم تكون ملكا عضوضا

„Apoi va deveni o domnie apăsătoare"

nu arată că el ar încuviința aceasta. Ele arată că autoritatea va trece de la califat la o domnie însoțită de abateri — o domnie apăsătoare.

Ceea ce a spus Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el) este totuși corect. Dacă am spune că trebuie mustrat orice om învățat și virtuos pentru legăturile sale cu conducătorii, n-ar mai rămâne nimeni nemustrat, fiindcă oamenii au avut legături cu cârmuitorii din acea epocă și până astăzi.

Am arătat deja că legăturile cu conducătorii se împart în trei categorii. Prima: omul are legături cu ei ca să le poruncească binele, să îi oprească de la rău, să le arate greșelile și să îi îndrume spre adevăr. Acesta este un lucru cerut, care poate deveni o obligație colectivă sau una individuală.

A doua: omul se apropie de ei ca să încuviințeze păcatele lor, să le justifice greșelile și să pretindă că au un temei. De pildă, merge la un conducător și îi spune: *„Socialismul pe care l-ai așezat*

27 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea virtuților, capitolul despre semnele profeției în islam, nr. 3595.

pentru oameni este adevărul, dovedit de Coran și Sunna."[28]
Prin socialism se înțelege că oamenii pun bunurile laolaltă: bunurile bogaților sunt strânse împreună cu ale săracilor și împărțite tuturor. În realitate, bogatul este sărăcit, fără ca săracul să beneficieze. Există, în orice caz, oameni care merg la conducător și îi spun: *„Socialismul este adevărul."* Shawqī spune despre Trimis:

والاشتراكيون أنت إمامهم

„Iar tu ești imamul socialiștilor."

Un asemenea om pretinde că socialismul este adevărul și că se sprijină pe Coran. Allah Preaînaltul a spus:

﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ
أَيْمَـٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ فِى مَا رَزَقْنَـٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾

„El vă dă o pildă chiar dintre voi înșivă: aveți voi, printre cei pe care îi stăpânește dreapta voastră, asociați la cele cu care v-am înzestrat, astfel încât să fiți egali în privința lor?"
Coran 30:28

28 Autorul acestor explicații (Allah să aibă milă de el) are o scriere intitulată „Dovezile falsității socialismului".

El spune: *„«Astfel încât să fiți egali în privința lor»: bogatul și săracul trebuie să fie egali. Iată un text din Coran."* Din Sunna aduce cuvintele Profetului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui):

الناس شركاء في ثلاثة

„Oamenii sunt asociați în trei lucruri."[29]

Și cuvintele sale:

ومن كانت له فضل أرض فليزرعها وليمنحها أخاه

„Cel care are un surplus de pământ să îl cultive și să îl dea fratelui său spre folosință."[30]

Și alte hadithuri asemănătoare. Cei care se apropie de conducători pe acest temei au legături interzise, fără îndoială.

A treia categorie: omul are legături cu conducătorii, dar nu le poruncește binele, nu îi oprește de la nimic și nu le justifică nedreptatea și încălcările. Într-un asemenea caz, am spus că trebuie cercetat folosul. Dacă omul ezită, neștiind dacă există sau nu un folos, este mai bine să se abțină.

De aceea, oamenii nu s-au pus niciodată cu toții de acord să îl dezvinovățească pe vreun cârmuitor al pământului de orice fel de nedreptate și să îi atribuie o dreptate desăvârșită, nepătată și neatinsă de nicio critică, în afară de ʿUmar ibn ʿAbd al-ʿAzīz (Allah să aibă milă de el).

Ibn ʿUthaymīn comentează: Nici această excepție nu înseamnă că ʿUmar ibn ʿAbd al-ʿAzīz (Allah să aibă milă de el) nu a avut

29 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea vânzărilor, capitolul despre împiedicarea accesului la apă, nr. 3477.

30 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea cultivării pământului, capitolul despre cultivarea pământului de către Companionii Profetului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui), nr. 2216; și de Muslim, Cartea vânzărilor, capitolul despre darea pământului în arendă, nr. 1536.

niciun potrivnic. A avut potrivnici, dar opoziția față de cei dinaintea lui fusese, fără îndoială, mai puternică și mai mare.

După cum se știe, când tulburarea este în plină desfășurare și ajunge la apogeu, apoi vine cineva care o potolește, oamenii se liniștesc: gândurile și mințile lor își află răgaz, iar opoziția nu mai apare la fel. Altfel, nu cred că a existat vreun calif pe care cineva să nu îl fi criticat pentru câte ceva. Au fost aduse critici lui Abū Bakr, ʿUmar, ʿUthmān și ʿAlī (Allah să fie mulțumit de ei toți). Mai uimitor este că au fost aduse critici chiar Trimisului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui). I s-a spus:

اعدل

„Fii drept!"

Și s-a spus:

هذه قسمة ما أريد بها وجه الله

„Aceasta este o împărțire prin care nu s-a urmărit Fața lui Allah."

Trimisul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a spus:

إنه يخرج من ضئضئ هذا الرجل من يحقر أحدكم صلاته عند صلاته

„Din urmașii acestui om vor apărea unii față de a căror rugăciune fiecare dintre voi își va socoti neînsemnată propria rugăciune."[31]

Se referă la cei care vor apărea din el. Aceasta este o dovadă limpede că ridicarea împotriva conducătorului nu se face numai cu sabia, ci și prin vorbe și declarații. Așa s-a îndrăznit împotriva Trimisului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui), iar el a mustrat acea faptă.

31 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea expedițiilor, capitolul despre trimiterea lui ʿAlī ibn Abī Ṭālib (pacea fie asupra lui), nr. 4351; și de Muslim, Cartea daniei, capitolul despre kharijiți și însușirile lor, nr. 1064.

Când unele cărți ale oamenilor Sunnei spun că ridicarea împotriva conducătorului se face cu sabia, ele se referă la forma ei ultimă și cea mai mare. Este precum a spus Profetul (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui): adulterul poate fi săvârșit cu ochiul, cu urechea, cu mâna și cu piciorul, însă forma cea mai gravă, care este adulterul propriu-zis, este cea a organului trupesc. De aceea a spus:

الفرج يصدقه أو يكذبه

„Organul trupesc îl adeverește sau îl dezminte."[32]

Acesta este înțelesul pe care unii învățați îl urmăresc prin acea formulare. Știm cu certitudine, după cum arată însăși firea lucrurilor, că o ridicare cu sabia nu este precedată decât de una prin vorbe. Oamenii nu își iau săbiile ca să lupte împotriva conducătorului fără ceva care să îi ațâțe — iar acel ceva sunt vorbele.

Așadar, ridicarea împotriva conducătorilor prin vorbe este într-adevăr o formă de ridicare, după cum arată Sunna și realitatea. Dovada din Sunna a fost amintită. Cât despre realitate, știm cu certitudine că ridicarea cu sabia urmează ridicării prin cuvinte. Oamenii nu se ridică împotriva conducătorului doar fiindcă au luat sabia: mai întâi sunt pregătiți și incitați, cârmuitorii sunt defăimați, iar însușirile lor bune sunt ascunse; apoi inimile se umplu de mânie și ură. Atunci se produce nenorocirea.

Răspunderea învățatului și aparențele

Nu se poate cuprinde numărul oamenilor învățați și virtuoși care au avut legături cu cârmuitorii dintr-un veac, ba chiar cu cei

32 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea predestinării, capitolul despre cuvintele «وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَآ أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ» — „Unei cetăți pe care am nimicit-o îi este oprit să se întoarcă", nr. 6612; și de Muslim, Cartea predestinării, capitolul despre partea de adulter și altele asemenea hotărâtă fiului lui Adam, nr. 2657.

dintr-o parte a unui veac, pe întreg pământul. Știm cu certitudine că orice cârmuitor — chiar dacă autoritatea lui se întinde asupra unui singur oraș al islamului, cu atât mai mult asupra unui ținut sau a mai multora — are nevoie de un grup de oameni care să dețină funcțiile religioase. Altfel, treburile lui nu se rânduiesc, autoritatea lui nu se statornicește, nu este ascultat și nu îi este încheiat legământul de supunere. Orice musulman cu judecată știe aceasta, cu atât mai mult cei învățați dintre ei.

Ibn ʿUthaymīn comentează: Aceasta este realitatea: musulmanii nu îl pot accepta pe cel care nu urmează islamul. Dacă lângă conducător sau lângă un subaltern al său se află oameni învățați și virtuoși, sufletele se liniștesc, iar treburile se așază. Dacă le spunem oamenilor învățați și virtuoși: *„Feriți-vă să intrați la regi sau conducători”*, vor mai avea oamenii încredere într-un conducător sau cârmuitor lângă care nu se află niciun învățat? Nu vor avea.

Chiar dacă ar face ceva corect, oamenii s-ar îndoi, mai ales dacă îndoiala este ațâțată. Dacă însă lângă el se află oameni învățați și virtuoși, vor spune: *„Cutare învățat și cutare om virtuos se află lângă el; dacă Allah n-ar fi îngăduit această judecată, ei nu ar putea tăcea.”* Mai ales când se știe că acest învățat este un sfătuitor sincer al conducătorilor musulmanilor și că nu le poate încuviința o greșeală, sufletele se liniștesc și musulmanii sunt mulțumiți.

Dacă lucrurile stau astfel, acest critic aducător de rău a osândit nenumărați oameni, de la cei mai de pe urmă ca rang, până la cei cu cea mai multă cunoaștere și virtute. El nu poate ieși din una dintre două situații: fie îi vorbește de rău, fie îi calomniază. Cel cu totul sincer și adeverit (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui și a familiei lui) spune:

إن كان فيه ما تقوله فقد اغتبته وإن لم يكن فيه ما تقوله فقد بهته

„Dacă are ceea ce spui despre el, l-ai vorbit de rău; iar dacă nu are ceea ce spui, l-ai calomniat."[33]

Muslim, 2589

În orice situație și în orice ipoteză, el cade într-un păcat mare și greu. Mai mult, cel care îi disprețuiește pe oamenii învățați și virtuoși care au legături cu cârmuitorii islamului și dețin funcții religioase ajunge să îi bănuiască de rău pe toți cei care au asemenea legături. El presupune că întreaga categorie intră în însușirea pe care le-o atribuie, potrivit bănuielii sale rele, credinței sale false, gândurilor sale fără temei, închipuirilor sale stricate și reprezentărilor sale lipsite de valoare.

Aceasta cuprinde o încălcare vădită a acestei Legi vrednice de laudă și a căii credinței. Totuși, omul care deține o funcție religioasă poate trece cu vederea, în anumite împrejurări, unele lucruri vrednice de mustrare, fără să le aprobe, ci fiindcă strădaniile sale au înlăturat un rău mai grav. El nu poate face aceasta decât dacă nu se arată neînduplecat față de răul mai mic, știind că, dacă ar insista împotriva acestuia, s-ar produce atât acel rău, cât și unul mai mare, mai urât și mai cumplit.

Ibn ʿUthaymīn comentează: Aceasta este corect și este o chestiune importantă. Un om învățat și virtuos are legături cu un conducător despre care știe că săvârșește păcate și lucruri

33 Relatat de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor și a bunei purtări, capitolul despre interzicerea vorbirii de rău, nr. 2589.

vrednice de mustrare. Unele dintre acestea sunt însă mai ușoare decât altele. El știe că, dacă îi mustră acel rău mai mic, conducătorul îl va respinge și va spune: *„Acesta este neînduplecat, prea aspru!"* Aceasta se întâmplă mai ales când împrejurările îi favorizează o asemenea reacție.

Este o deosebire între o vreme în care oamenii sunt liniștiți și atmosfera este prielnică și una în care atmosfera este încordată. Omul îl poate sfătui pe conducător într-o vreme liniștită, iar sfatul este primit. Într-o atmosferă încordată însă, vorbele sunt înțelese greșit și legăturile se rup. Atunci acel sfat privitor la o chestiune mică este socotit drept asprime exagerată; nu îl mai primește nici în acea chestiune, nici în altele mai mari.

Omul înțelept știe cum să procedeze. Mulți oameni nechibzuiți judecă numai după aparențe și spun: *„De ce face cutare, care are legături cu cârmuitorii, acest lucru sau acela, deși cârmuitorii spun ori fac asemenea lucruri mici sau mari?"* Dar cel care are legături cu conducătorul trebuie să îi cunoască starea, felul de a gândi și firea și să țină seama de împrejurări, dacă este un sfătuitor sincer pentru Allah și pentru Trimisul Său.

Cuvintele lui Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el) par să privească timpul nostru printr-o fereastră limpede, fără nicio îndoială.

Se povestește despre un om care deținea o funcție religioasă că domnitorul din vremea lui voia să îi taie capul unui om care nu merita aceasta potrivit Legii. Învățatul nu a încetat să îl înduplece, să i se opună și să discute cu el, până când au ajuns la înțelegerea ca omul să fie bătut cu bastonul, cu o condiție pusă de conducător: învățatul însuși trebuia să îl bată.

Omul a fost adus înaintea mulțimii care se strânge la asemenea întâmplări ca să privească, iar învățatul i-a dat câteva lovituri. Mulțimea s-a împrăștiat, acoperindu-l de cele mai urâte ocări, fără să poată fi învinuită pentru aceasta: după aparențe, fapta era una vrednică de mustrare; cum să o săvârșească tocmai cel de la care se așteaptă să împiedice asemenea lucruri? Dacă ar fi aflat adevărul și ar fi știut că astfel l-a scăpat de moarte, înlocuind

sabia cu bastonul, și-ar fi ridicat mâinile, rugându-se pentru el și cerând ca Allah să fie mulțumit de el.

ويظن الجهول قد فسد الأمر
وذاك الفساد عين الصلاح

Neștiutorul crede că lucrurile s-au stricat,
însă tocmai acea stricăciune este îndreptarea lor.

Ibn ʿUthaymīn comentează: Aceasta este o povestire neobișnuită, dar înțelesul ei este cunoscut. Dacă oamenii îl văd pe acest învățat virtuos, care are legături cu conducătorul, venind să îl bată pe acel om cu bastonul, îl vor mustra fiindcă nu știu ce se ascunde în spatele acestei fapte. Dacă ar afla însă că el a împiedicat uciderea celui pe care conducătorul voia să îl omoare și că s-a mulțumit cu bastonul, ar face precum a spus Al-Shawkānī (Allah să aibă milă de el): *„Și-ar ridica mâinile, rugându-se pentru el”* și ar spune: «جزاه الله خيرا أنقذه من القتل» – *„Allah să îl răsplătească cu bine; l-a scăpat de moarte”*, și alte cuvinte de acest fel.
Tot de acest fel este întâmplarea povestită de autorul lucrării Al-Shaqāʾiq: cârmuitorul țării Rūm poruncise uciderea unui grup numeros de negustori din piețe, fiindcă nu împliniseră porunca lui de a fixa prețurile anumitor mărfuri. Au fost aliniați pentru a fi executați, iar conducătorul a ieșit. Un învățat s-a ridicat, s-a apropiat de el, care era călare, și a spus:

هؤلاء لا يسوغ قتلهم في الشريعة

„Potrivit Legii, nu este îngăduit ca acești oameni să fie uciși.”

Conducătorul i-a răspuns că îi încălcaseră porunca și că nu au nicio scuză care să îi scape de moarte. Învățatul a spus:

هم يذكرون أنه لم يبلغهم ما عزم عليه السلطان

„Ei spun că nu le-a ajuns vestea a ceea ce a hotărât conducătorul."

Conducătorul și-a oprit animalul de călărie; mânia i se citea limpede pe chip. A spus:

ليس هذا من عهدتك

„Aceasta nu intră în răspunderea ta."

Învățatul a răspuns:

لا هو من عهدتي لأن فيه حفظ دينك وهو من عهدتي

„Ba da, intră în răspunderea mea, fiindcă aici este vorba de ocrotirea religiei tale, iar aceasta ține de răspunderea mea."

Atunci conducătorul le-a dat drumul și au scăpat. Privește cum acest învățat a stăruit în oprirea răului și a insistat asupra lui. Dacă ar fi spus de la început: *„Faptul că ți-au încălcat porunca nu îndreptățește uciderea lor"*, aceste cuvinte nu l-ar fi oprit pe conducător să îi ucidă și nu i-ar fi făcut să fie eliberați. Dacă ar fi tăcut când conducătorul i-a spus: *„Aceasta nu intră în răspunderea ta"*, ei ar fi fost uciși. El a folosit însă un mijloc primit, care are cel mai puternic efect asupra sufletului.

Fără îndoială, când cineva care nu cunoaște împrejurările aude că i-a ajutat să încalce porunca domnitorului, spunând că porunca nu ajunsese la ei, îl mustră: *„Cum să fie porunca de a fixa prețul unei mărfi, sau ceva asemănător, un temei pentru uciderea celui care nu o împlinește?"* El socotește aceasta drept lingușire și lipsă de fermitate în adevăr. Dacă ar înțelege însă ce a făcut acel învățat drept, ar ști că prin asemenea înduplecare a conducătorului a

salvat un grup mare de musulmani și că, fără aceasta, ar fi fost uciși cu toții.

Ibn ʿUthaymīn comentează: El a adus scuza că nu știau că domnitorul îi va ucide și nu a spus că nu săvârșiseră ceva pentru care să merite moartea. Cu alte cuvinte, a pus necunoașterea lor ca piedică în calea uciderii, nu faptul că nu merită să fie uciși pentru încălcarea poruncii conducătorului. Acesta s-a liniștit astfel.

Dacă i-ar fi spus: *„Uciderea lor nu este dreaptă”*, lucrurile ar fi fost altele. Dar acest om a fost iscusit:

﴿ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ﴾

„Cheamă la calea Domnului tău cu înțelepciune.”
Coran 16:125

Cineva ar putea spune: *„Cum susțineți că a procedat cu înțelepciune, deși l-a mustrat pe conducător în public, iar voi spuneți că aceasta nu este îngăduită de Lege?”* Răspundem: în acest caz era neapărat necesar; mustrarea nu putea fi amânată. De ce? Pentru că oamenii urmau să fie uciși. Mustrarea devenise atunci o obligație; dacă ar fi fost amânată, acei oameni ar fi fost omorâți. Trebuia înlăturată situația de îndată, iar el a făcut-o cu o înțelepciune care l-a determinat pe conducător să renunțe la uciderea lor.

Dacă ai înțeles acestea, ți-a devenit limpede că, în anumite împrejurări, fapte și atitudini care par potrivnice Legii pot fi altfel decât lasă să se vadă aparența: ele se dovedesc a fi dintre cele mai însemnate acte de ascultare și dintre cele mai bune fapte.

Cu atât mai mult când există o explicație posibilă! Îi este oare îngăduit unui musulman să se grăbească să condamne și să se arunce în prăpastia interzisă a vorbirii de rău ori a calomniei, fără să fie sigur că ceea ce condamnă este într-adevăr rău și că ceea ce cere este într-adevăr bine? Ce altceva este aceasta decât neștiință fățișă sau prefacere vădită că nu înțelege?

Lasă însă această situație și privește la una pe care nu o provoacă neștiința, ci numai invidia sau rivalitatea, așa cum este cel mai adesea, după cele arătate. Un om care deține o funcție religioasă — de judecător sau alta asemenea — poate să își vadă de îndatorirea încredințată lui și să se țină departe de conducerea țării: ceea ce fac regii și ajutoarele lor pentru administrarea ei, cele care o îndreaptă și de care are nevoie, precum și treburile oștirii și ale dregătorilor lor.

El vorbește cu aceștia numai atunci când împrejurarea o cere, în privința a ceea ce Legea impune ca poruncire a binelui sau oprire a răului. Face aceasta atât cât îi stă în putere și după cum o îngăduie vremea. Merită oare un asemenea slujitor drept al lui Allah rugăciuni repetate pentru statornicie, călăuzire și ajutor cerut pentru el de la Domnul lumilor, sau merită defăimare și vorbire de rău, greșită și neîntemeiată, izvorâtă din invidie și rivalitate?

Păstrarea onoarei și sinceritatea mustrării

Este oare aceasta purtarea credincioșilor drepți sau a fraților diavolilor? După cum a spus poetul:

إن سمعوا الخير يخفوه وإن سمعوا
شرا أذاعوا وإن لم يسمعوا كذبوا

Dacă aud un bine, îl ascund; dacă aud
un rău, îl răspândesc; iar dacă n-au auzit nimic, mint.

Și, după cum s-a spus:

إن يسمعوا سبة طاروا بها فرحا
عني وما سمعوا من صالح دفنوا

Dacă aud despre mine o ocară, zboară cu ea de bucurie,
iar binele pe care îl aud îl îngroapă.

Cum să fie atunci când nu aud decât bine și nu pot înșira decât virtuți? Cel înzestrat cu judecată și religie este cu atât mai îndreptățit să nu le acorde nicio atenție și să nu își plece urechea la bazaconiile lor, după cum am spus în câteva versuri:

فما الشم الشوامخ عند ريح
تمر على جوانبها تمود
ولا البحر الخضم يعاب يوما
إذا بالت بجانبه القرود

Munții falnici și înalți nu se clatină
la vântul care trece pe lângă ei;
nici marea întinsă nu este de ocară
dacă maimuțele urinează lângă ea.

În anii în care căutam cunoașterea, m-am întâlnit cu un grup de învățați. L-am auzit pe unul dintre cei prezenți defăimând cu asprime un ministru. I-am spus celui care vorbea:

أنشدك الله يا فلان أن تجيبني عما أسألك عنه وتصدقني

„Te rog, pe Allah, cutare, să îmi răspunzi la ceea ce te voi întreba și să îmi spui adevărul."

El a răspuns: *„Da."* L-am întrebat:

هذا الثلب الذي جرى منك هل هو لوازع ديني تجده من
نفسك لكون هذا الذي ثلبته ارتكب منكرا أو افترى على

مظلوم أو ظلم أم أن ذلك لكونه في دنيا حسنة
وعيشة رافهة

„Această defăimare a ta vine dintr-un îndemn religios pe care îl simți în tine, fiindcă cel pe care l-ai defăimat a săvârșit un rău, a născocit ceva împotriva unui nedreptățit ori a nedreptățit? Sau vine din faptul că el are o bunăstare lumească și un trai îmbelșugat?"

S-a gândit puțin, apoi a spus: *„Nu este din alt motiv decât că individul acela, fiul altui individ, poartă haine moi și călărește cele mai iuți animale de călărie."* A mai înșirat și alte lucruri, iar cei de față au râs. I-am spus:

أنت إذا ظالم له تخاطب بهذه المظلمة بين يدي الله وتحشر
مع الظلمة في الأعراض وذلك أشد من الظلم في الأموال
عند كل ذي نفس حرة

„Atunci îl nedreptățești. Vei fi tras la răspundere înaintea lui Allah pentru această nedreptate și vei fi adunat împreună cu cei care nedreptățesc onoarea oamenilor. Pentru orice suflet demn, aceasta este mai gravă decât nedreptatea în privința bunurilor."

De aceea a spus poetul:

يهون علينا أن تصاب جسومنا
وتسلم أعراض لنا وعقول

Ne este ușor să ne fie rănite trupurile,
dacă onoarea și mințile noastre rămân nevătămate.

În general, socotesc că cei care îi nedreptățesc pe oameni în privința onoarei sunt mai îndrăzneți decât cei care îi nedreptățesc în privința bunurilor. Pe cel care nedreptățește pentru bani îl îmboldește spre aceasta însuși câștigul: prin bani își susține traiul și viața, iar din nedreptatea sa dobândește ceva de care se bucură în această lume, chiar dacă este un câștig nelegiuit și interzis.

Cel care nedreptățește onoarea nu dobândește decât dezamăgire și pierdere, deși este o trudă a unuia fără nicio osteneală de folos. Sufletele nobile se îngrozesc de aceasta, iar firile înalte și puterile sufletești alese socotesc josnic pe cel care o face.

Învățătură: poruncirea binelui și oprirea răului

Să știi că poruncirea binelui și oprirea răului sunt dintre cei mai mari stâlpi ai religiei și dintre cele mai însemnate reguli ale islamului, precum și dintre cele mai importante judecăți ale Legii curate. Când ele sunt împlinite, religia se statornicește deplin și rânduiala ei se împlinește.

Dacă ele nu sunt împlinite printre oameni și nu se găsește în țară nimeni care să le îndeplinească, legile islamului sunt încălcate, semnele religiei sunt lăsate deoparte, cei care voiesc pierzarea spun ce doresc, iar cel care nu are nicio opreliște religioasă face orice vrea, fiindcă nu există niciun slujitor care să apere dovada lui Allah printre robii Săi și să îl oprească.

De aceea, versetele coranice și hadithurile autentice îndeamnă la aceasta, aduc mari laude celui care o îndeplinește și amenințări grele celui care o părăsește. Cine are putere să o facă poartă o sarcină mare și împlinește o lucrare măreață și importantă. El sporește necontenit în putere și statornicie, până când înfăptuiește ceea ce nici nu socotise, nici nu îi trecuse prin minte, nici nu își închipuise. El ajunge în fruntea grupului despre care cel cu totul sincer și adeverit a spus:

لا يزال طائفة من أمتي على الحق ظاهرين

„Un grup din comunitatea mea va rămâne mereu biruitor, statornic în adevăr."[34]

Al-Bukhārī, 7311; Muslim, 156

El se numără printre cei care apără dovada lui Allah în țara Lui, printre slujitorii Săi, și câștigă răsplata mare pe care Allah Preaînaltul le-a făgăduit-o slujitorilor Săi drepți care împlinesc această lucrare.

Dacă simte în sufletul său care îndeamnă la rău o urmă de teamă în anumite împrejurări sau găsește în firea sa slăbiciune și lipsă de tărie în unele situații, să știe că acestea vin din șoptirea diavolului blestemat. El este mai înverșunat împotriva sa decât împotriva celor care se îndeletnicesc numai cu adorarea, care stau retrași în locurile detașării de lume și ale evlaviei, care înmulțesc actele de ascultare față de Allah Atotputernicul și Mărețul și ale căror suflete se feresc de neascultarea Lui.

Fiecare dintre aceștia se luptă cu diavolul numai pentru sine: îl alungă din preajma sa, se desparte de el și îl ține departe de propria sa casă, împiedicându-l să se atingă de vreun act de ascultare prin îndoieli sau șoptiri. Acesta este însă un folos limitat la acel om drept, preocupat să facă ceea ce Îl mulțumește pe Allah

34 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea urmării Cărții și a Sunnei, capitolul despre cuvintele Profetului (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui): „Va rămâne mereu…", nr. 7311; și de Muslim, Cartea credinței, capitolul despre coborârea lui ʿĪsā, fiul Mariei, nr. 156.

Atotputernicul și Mărețul și să se ferească de ceea ce Îi stârnește mânia.

Cel care împlinește porunca lui Allah de a porunci binele și de a opri răul lucrează însă la îndreptarea slujitorilor lui Allah, după ce s-a îndreptat pe sine. El nu încetează să îi oprească de la rele, să îi îndemne la felurite acte de ascultare și să îi păzească de viclenia diavolului blestemat, arătându-le cursele prin care îi face să cadă și ceea ce le înfrumusețează celor care nu sunt statornici în credință.

Din această perspectivă, lucrarea sa are un folos obștesc și cuprinde întreaga comunitate. El este asemenea unui luptător care ține piept diavolului, apărându-i pe slujitorii lui Allah Preaînaltul: acesta încearcă să îi amăgească prin patimi, să îi atragă treptat prin poftele sufletului, prin plăceri, prin bucuria celor interzise și desfătarea cu cele care aduc pierzarea.

Omul acesta este cel mai mare dușman al tuturor categoriilor de diavoli și luptă împotriva lor în fiecare împrejurare, împiedicându-le vicleniile să biruiască asupra vreunuia dintre slujitorii drepți ai lui Allah și împotrivindu-se stăpânirii lor asupra vreunuia dintre credincioși.

Astfel îți este limpede ca lumina dimineții că între cele două stări sunt depărtări la care gâturile cămilelor s-ar frânge și pustiuri în fața cărora ar pieri și cele mai iuți animale de călărie. Mai bine spus, între ele este ca între cer și pământ.

Cel care apără dovada lui Allah prin poruncirea binelui și oprirea răului ajunge negreșit la împlinirea scopului, potrivit celor dorite și mulțumirii Împăratului Atoateștiutor. El a luat această însărcinare pentru ca Cuvântul lui Allah să fie cel mai înalt și pentru ca deținătorul adevărului să biruiască prin textele Sunnei și ale Cărții.

وقد صح عنه ﷺ أنه سئل عن الرجل يقاتل حمية وشجاعة ويرى موضعه أيهم في سبيل الله فقال من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا فهو في سبيل الله

S-a transmis în mod autentic că el (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a fost întrebat despre omul care luptă din înfocare pentru ai săi, din curaj sau pentru a-i fi văzut rangul: care dintre ei luptă pe calea lui Allah? El a răspuns: „Cel care luptă pentru ca Cuvântul lui Allah să fie cel mai înalt, acela luptă pe calea lui Allah."[35]

Al-Bukhārī, 123; Muslim, 1904

Acest om, care apără dovada lui Allah Atotputernicul și Mărețul, se află așadar într-una dintre cele mai mari forme de luptă pe calea Lui, fiindcă nu a făcut-o decât cu această țintă. Dacă nu își împlinește îndată lucrarea, nădejdea i se va împlini curând, fie și după un răstimp, după cum Allah Preaînaltul le-a făgăduit slujitorilor Săi.
Este de închipuit ca, atunci când omul se ridică la această însărcinare, să își curețe intenția de dorința de a fi văzut și de țelurile străine religiei, să aibă în vedere sinceritatea poruncită și încurajată de Allah Atotputernicul și Mărețul și să merite astfel cele arătate de cel cu totul sincer și adeverit (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui și a familiei lui):

إنما الأعمال بالنيات

„Faptele sunt numai după intenții."

35 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea cunoașterii, capitolul despre cel care întreabă stând în picioare un învățat așezat, nr. 123; și de Muslim, Cartea cârmuirii, capitolul despre cel care luptă pentru ca Cuvântul lui Allah să fie cel mai înalt, nr. 1904.

Aceste cuvinte cuprind o regulă generală, deplină, care ocrotește și folosește, mai ales împreună cu ceea ce Trimisul lui Allah (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui) a adăugat:

فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله كانت هجرته إلى الله ورسوله ومن كانت هجرته إلى دنيا يصيبها أو امرأة يتزوجها كانت هجرته إلى ما هاجر إليه

„Așadar, cel a cărui emigrare a fost către Allah și Trimisul Său are emigrarea către Allah și Trimisul Său; iar cel a cărui emigrare a fost pentru un câștig lumesc pe care să îl dobândească ori o femeie cu care să se căsătorească are emigrarea către ceea pentru care a emigrat."[36]

Al-Bukhārī, 1; Muslim, 1907

Dacă se îndepărtează de sinceritate, fie și puțin, s-ar putea să nu își atingă ținta, din această pricină, nu fiindcă însărcinarea la care s-a ridicat ar avea vreun cusur: aceasta este însărcinarea trimișilor, a învățaților care împlinesc ceea ce știu și a slujitorilor drepți ai lui Allah.

Cărțile de istorie povestesc despre un om învățat care împlinea această lucrare. El a văzut niște vase cu vin, aduse dintr-un loc și păstrate pentru unul dintre regi. A văzut că hamalii le scoseseră din corabie pe țărm, ca să le încarce pe animale, după ce le aduseseră pe mare. A luat un băț și a început să le spargă, până când a rămas un singur vas. S-a oprit puțin în fața lui, apoi l-a lăsat și a aruncat bățul.

36 Relatat de Al-Bukhārī, Cartea începutului revelației, capitolul despre începutul revelației, nr. 1; și de Muslim, Cartea cârmuirii, capitolul despre cuvintele sale (binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui): «إنما الأعمال» — „Faptele sunt numai…", nr. 1907.

Cei răspunzători de acele bunuri l-au prins; se adunase o mulțime în jurul lui și au spus că regele îl va ucide. Când a ajuns la rege, acesta era cuprins de mânie și a spus:

ما حملك على ما صنعت من الاستخفاف بنا والإقدام على متاعنا

„Ce te-a făcut să ne disprețuiești astfel și să îndrăznești împotriva bunurilor noastre?”

El a răspuns:

لم أستخفف بك بل فعلت ما أمرني الله به وأخذه علي من النهي عن المنكر

„Nu te-am disprețuit, ci am făcut ceea ce Allah mi-a poruncit și mi-a impus: să opresc răul.”

Regele l-a întrebat:

فما سبب تركك لواحد منها

„Atunci de ce ai lăsat unul dintre ele?”

El a răspuns:

أدركتني نزعة من نزعات العجب قد أوقعها الشيطان في قلبي فتركت كسر ذلك الواحد منها كي لا أكسره على غير نية صحيحة مخلصة لله عز وجل

„Am simțit un impuls de înfumurare pe care diavolul mi-l aruncase în inimă. De aceea am lăsat ultimul vas nespart, ca să nu îl sparg cu o intenție care nu este dreaptă și sinceră numai pentru Allah Atotputernicul și Mărețul."

Când regele a auzit aceasta, l-a lăsat să plece și nu a mai avut niciun temei împotriva lui.

Încheierea tratatului

وفي هذا المقدار كفاية والحمد لله أولا وآخرا وصلى الله على سيدنا محمد وآله

Acestea sunt de ajuns. Laudă lui Allah la început și la sfârșit, iar Allah să îl binecuvânteze pe stăpânul nostru Muḥammad și familia sa.

Încheierea comentariului

نسأل الله تعالى أن ينفعنا بما سمعنا والحمد لله رب العالمين
وصلى الله وسلم وبارك على عبده ورسوله نبينا محمد وعلى
آله وأصحابه أجمعين والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين

Îi cerem lui Allah Preaînaltul să ne folosească prin ceea ce am auzit. Laudă lui Allah, Domnul lumilor! Fie ca Allah să îl binecuvânteze, să îi dăruiască pace și binecuvântare slujitorului și Trimisului Său, Profetului nostru Muḥammad, întregii sale familii, tuturor Companionilor săi și celor care îi urmează în bine până în Ziua Judecății.

Glosar

Poruncirea binelui
Îndrumarea către ceea ce Legea religioasă cere sau încuviințează, potrivit cunoașterii și puterii omului.
Oprirea răului
Împiedicarea lucrurilor condamnate de Legea religioasă, cu luarea în seamă a puterii și a urmărilor intervenției.
Sfătuire sinceră (naṣīḥa)
Urmărirea sinceră a binelui celui sfătuit și îndrumarea lui către adevăr.
Obligație colectivă
Îndatorire a comunității care nu mai apasă asupra celorlalți atunci când un număr suficient de oameni o îndeplinesc.
Obligație individuală
Îndatorire care îi revine personal fiecărui om aflat în situația pentru care este cerută.
Ijtihad
Efort de judecată al celui calificat să desprindă o hotărâre religioasă din dovezile ei.
Vistierie (bayt al-māl)
Fondul bunurilor publice ale musulmanilor, din care se împlinesc nevoile obștești și se plătesc funcțiile publice.
Jizya
Darea impusă oamenilor Cărții, amintită în tratat între veniturile vistieriei.
Califat
Cârmuirea care a urmat profeției; textul deosebește califatul de domnia de mai târziu.
Fatwa
Răspuns religios dat de un învățat la o întrebare.

Maḥram
Rudă cu care căsătoria este interzisă definitiv; termenul apare în discuția despre însoțirea femeii în călătorie.

Sinceritatea intenției
Îndreptarea faptei către Allah, fără dorința de a fi văzut ori alte țeluri străine religiei.

Bibliografie

1. Al-Shawkānī, Muḥammad ibn ʿAlī. Rafʿ al-asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn

2. Ibn ʿUthaymīn, Muḥammad ibn Ṣāliḥ. Al-Taʿlīq ʿalā risālat Rafʿ al-asāṭīn fī ḥukm al-ittiṣāl bi-l-salāṭīn

3. Al-Bukhārī, Muḥammad ibn Ismāʿīl. Ṣaḥīḥ al-Bukhārī

4. Muslim ibn al-Ḥajjāj. Ṣaḥīḥ Muslim

5. Abū Dāwūd, Sulaymān ibn al-Ashʿath. Sunan Abī Dāwūd

6. Al-Tirmidhī, Muḥammad ibn ʿĪsā. Jāmiʿ al-Tirmidhī

7. Al-Nasāʾī, Aḥmad ibn Shuʿayb. Sunan al-Nasāʾī

8. Ibn Mājah, Muḥammad ibn Yazīd. Sunan Ibn Mājah

9. Aḥmad ibn Ḥanbal. Al-Musnad

10. Al-Haythamī, ʿAlī ibn Abī Bakr. Majmaʿ al-zawāʾid

11. Al-Saʿdī, ʿAbd al-Raḥmān ibn Nāṣir. Al-Fatāwā al-Saʿdiyya

12. Al-Ziriklī, Khayr al-Dīn. Al-Aʿlām

13. Al-Shawkānī, Muḥammad ibn ʿAlī. Al-Badr al-ṭāliʿ

14. Zabāra, Muḥammad ibn Muḥammad. Nayl al-waṭar min tarājim rijāl al-Yaman fī al-qarn al-thālith ʿashar

15. Ibn ʿUthaymīn, Muḥammad ibn Ṣāliḥ. Al-Adilla ʿalā buṭlān al-ishtirākiyya

Indice

ascultare 24, 26, 27, 29, 30, 50, 55, 56
califat 11, 40
conducător 24, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 35, 38, 40, 41, 45, 46, 47, 49, 50
dreptate 33, 42
folosul obștesc 36, 38
intenție 24, 60
invidie 22, 51
jizya 34, 38
judecător 1, 12, 25, 30, 31, 51
nedreptate 13, 14, 16, 21, 25, 38, 42, 53
oprirea răului 26, 32, 49, 54, 56
păcat 30, 33, 46
poruncirea binelui 26, 32, 54, 56
răbdare 33
sfătuire 34
sinceritate 19, 58
vistieria 12, 33, 35

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

INSTITUTUL TAWHID

Sfătuire, îndatoriri și responsabilitate

Legăturile cu autoritatea cer judecată, cunoaștere și sinceritate.

Al-Shawkānī cercetează îndatoririle celor învățați față de conducători și de comunitate. Comentariul lui Ibn ʿUthaymīn explică dovezile și deosebește sfătuirea de încuviințarea nedreptății. Exemplele discutate pun în lumină urmările intervenției, apărarea onoarei și curățirea intenției.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro